

SEX
SAMFUND

**UNGES VIDEN OM
SEX, PRÆVENTION
OG SEXSYGDOMME**

© Sex & Samfund 2023

Ansvarshavende redaktør: Anne Wind

Analyseansvarlig: Clara Blicher Winther

Tekst og analyse: Clara Blicher Winther, Anna Kristine Tougaard og Anneline Sandø

Kvalitativ vidensindsamling: Clara Blicher Winther, Anna Kristine Tougaard og Anneline Sandø

Forsidefoto: Barbara Nolsøe

Layout: Emma Sloth Sørensen

Indhold

- 4 Forord**
- 5 Introduktion**
- 6 Sex & Samfund anbefaler**
- 7 Resumé**
- 8 Data og metode**
 - 9** Kvantitativ dataindsamling
 - 10** Kvalitativ dataindsamling
 - 12** Ethiske overvejelser
 - 12** Analysens fremgangsmåde
- 14 KAPITEL 1**
 - 14** Unges selvvaluerede og faktiske viden om sex, prævention og seksygdomme
- 22 KAPITEL 2**
 - 22** Myter og misforståelser om sex, prævention og seksygdomme
- 27 KAPITEL 3**
 - 27** Unges oplevelser med tilegnelse af viden og seksualundervisning
 - 29** Tilegnelse af viden i relation til køn
- 33 KAPITEL 4**
 - 33** Mere og bedre seksualundervisning
 - 35** Fokus på lyst og grænser
- 38 Konklusion**
- 39 Litteratur**

Forord

Denne rapport er en status på unges viden om krop, seksualitet, sex, prævention og seksygdomme samt deres oplevelser med og holdninger til seksualundervisning.

I de senere år har der været stor opmærksomhed på de emner, der undersøges i rapporten. Krop, sex, køn, samtykke og seksualitet er emner, der optager mange unge. Mange unge ønsker sig mere viden om emnerne, og de ønsker sig mere seksualundervisning både i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Samtidig med, at der er stort fokus på området, er der imidlertid sket en stigning i antallet af unge, der er smittet med klamydia. Ifølge denne undersøgelse ved mange unge ikke, hvordan klamydia smitter, og nogle af de unge peger på, at de ikke tænker over beskyttelse mod klamydia før efter, at de er blevet smittet.

Undersøgelsen viser, at der er udbredte myter og misforståelser blandt unge om sex, prævention og seksygdomme. Rapporten finder, at unge har deres viden primært fra deres venner, internettet og seksualundervisningen, hvorfor spredningen af myter og misforståelser må videreføres i disse sfærer. Derfor anbefaler Sex & Samfund i sammenhæng med denne undersøgelse, at der udvikles en digital oplysningsindsats om myter og misforståelser, og at der sættes fokus på opsøgende dialog målrettet ungefællesskaber. De unge i undersøgelsen bidrager med væsentlige inputs til, hvordan fremtidens seksualundervisning bør se ud for at øge det faglige udbytte mest muligt. På den baggrund anbefaler Sex & Samfund, at unges perspektiver og holdninger inddrages i tilrettelæggelsen af undervisningen.

Denne rapport fokuserer på unge mellem 15-29 år, og det fremgår, at unge går ind i voksenlivet med væsentlige mangler i den basale viden. Derfor er det vigtigt, at oplysningsindsatsen fortsætter ind i det voksne liv, sådan at vi sikrer, at alle har adgang til viden om køn, krop og seksualitet i alle livsfaser – også dem, der indtræffer efter ungdomslivets ophør. Sex & Samfund anbefaler derfor, at der iværksættes en national handleplan for at sikre seksuel sundhed og trivsel gennem hele livet.

I Uge Sex 2023 sætter Sex & Samfund fokus på myter og misforståelser og opfordrer unge som ældre til dialog om krop, sex og seksualitet. Rapporten her giver viden og inspiration til, hvor dialogen oplagt kan starte.

Generalsekretær Majbrit Berlau

Introduktion

De seneste år har temaer som sex, krop, lyst, grænser, prævention og seksygdomme fået væsentligt mere opmærksomhed – i nyhederne med historier om bivirkninger ved brug af prævention og deling af nøgenbilleder, i medierne med TV-serier som SEX med P3 og influencere på Instagram og TikTok sponsoreret af diverse sexlegetøjsbutikker, og sidst men ikke mindst politisk i indførslen af obligatorisk seksualundervisning på gymnasierne. Til trods for dette, ser vi fortsat, at de unge mangler basal viden omkring det helt basale ift. sex, prævention og seksygdomme, samt at der florerer myter og misinformation blandt de unge.

Denne stigende optagethed af emner relateret til seksuel sundhed har samtidig medført, at information om disse emner er at finde på mange forskellige platforme og medier. Dette kan gøre det sværere at skelne mellem, hvad der er korrekt og valid information, og hvad der ikke er – særligt, hvis man er ung og har begrænset seksuel erfaring.

Denne undersøgelse foretaget af Sex & Samfund vil forsøge at afdække unges viden om de nævnte temaer, samt i hvor høj grad der hersker myter relateret til temaerne blandt de unge. Undersøgelsen vil blandt andet komme ind på forskellige myter og flertalsmisforståelser, der er forbundet med ovenstående temaer fx hvordan man undgår smitte med seksygdomme. Derudover vil undersøgelsen give et indblik i unges oplevelser med og holdninger til seksualundervisning.

Formålet med denne rapport er dermed at bidrage med viden om unges vidensniveau, kilder til information og deres grundlæggende oplevelse omkring tilegnelse af viden i forhold til emner som sex, prævention og seksygdomme mm. Da danske unges seksuelle sundhed er et relativt underbelyst felt, kan denne undersøgelse ses som et bidrag, der særligt fokuserer på viden om, hvad de unge ved, hvor de får deres viden fra, og hvad de savner mere viden om.

Sex & Samfund arbejder for at fremme seksuel og reproduktiv sundhed og rettigheder for alle, hvor seksualoplysning og -undervisning udgør vigtige kerneområder. Denne undersøgelse udgør derfor et relevant bidrag til vores overordnede viden og ekspertise, samt støtter vores arbejde omkring at styrke den enkeltes mulighed for frit at træffe informerede valg i forhold til køn, krop og seksualitet.

Rapporten består af en spørgeskemaundersøgelse udført af Voxmeter for Sex & Samfund i perioden fra d. 28. september til d. 21. november 2022, samt 10 fokusgruppeinterviews med i alt 43 respondenter i alderen 18-25 år foretaget i perioden 26. september til d. 7. oktober 2022.

Rapporten er udarbejdet af Clara Blicher Winther, Anna Kristine Tougaard og Anneline Sandø fra Team Rådgivning, Analyse & Forebyggelse, National afdeling i Sex & Samfund.

Sex & Samfund anbefaler

På baggrund af indeværende rapport, peger Sex & Samfund på følgende anbefalinger:

1

DIGITAL OPLYSNINGINDSATS OM MYTER OG MISFORSTÅELSER

Rapporten viser, at der er udbredte myter og misforståelser om krop, sex og seks sygdomme blandt unge i alderen 15-29 år, og at de unge i høj grad får deres viden om disse emner fra internettet. Sex & Samfund anbefaler derfor, at der udvikles en digital oplysningsindsats om myter og misforståelser om krop, sex og seks sygdomme målrettet alle unge, både i og udenfor ungdomsuddannelserne. Oplysningsindsatsen opdateres og følger hver ny generation, så ingen årgang går tabt.

2

OPSØGENDE DIALOG MED UNGE-AKTØRER

Rapporten viser, at mange unge får deres viden om krop, sex, seksualitet og prævention fra venner. Den viden unge får fra deres venner er ind i mellem præget af myter og misforståelser. Det er derfor vigtigt at opsøge unge i deres fællesskaber i fritidslivet, på festivaler og i nattelivet med dialog om krop, sex, seksualitet og prævention. Det gøres bedst ved at samarbejde med ungeaktører rundt omkring i landet. Den opsøgende dialog tages med fordel af unge, med en særlig viden om emnet, som i høj grad vil kunne formidle kvalificeret viden i øjenhøjde.

3

INDDRAGELSE AF UNGES ØNSKER OG HOLDNINGER I SEKSUALUNDERVISNINGEN

Når grundskoler og ungdomsuddannelsesinstitutioner tilrettelægger seksualundervisning, bør de inddrage ungeperspektiver på form og indhold. I rapporten fremhæver flere unge, at undervisningen med fordel kan varetages af lærere, der har en særlig viden eller uddannelse om emnet. Flere unge fremhæver også, at nogle emner bedst varetages af eksterne undervisere. Disse perspektiver kan skoler og uddannelsesinstitutioner med fordel inddrage, når de implementerer seksualundervisning på skemaet.

4

EN NATIONAL HANDLEPLAN FOR SEKSUEL TRIVSEL

Rapporten og tilhørende undersøgelser peger på, at Danmark har brug for en national handleplan med fokus på seksuel trivsel, sundhed og forebyggelse. På trods af, at unge mellem 15-29 år har fået en bedre seksualundervisning og -oplysning, end hvad tilfældet har været for danskere over 29 år, peger intet i retning af, at den ældre generation har haft et bedre udgangspunkt. Derfor kalder det i høj grad på, at oplysning om krop og seksualitet ikke kun er for unge, men er noget, der er fokus på at sikre gennem hele livet. Seksualitet, intimitet og relationer er nemlig centrale elementer for menneskers trivsel igennem hele livet. Hvis vi skal nå målsætningen om en positiv kulturforandring i Danmark, er der derfor brug for at sætte ind en række forskellige steder, herunder at styrke den samfundsmæssige forandring af bl.a. samtykkekultur, digital dannelse, opgør med seksuel chikane og sikker sex, men i høj grad også at sikre, at vi får alle med, når det drejer sig om seksuel trivsel. Dette opfyldes både ved at sikre fundamentet blandt børn og unge og ved at sikre, at befolkningen har viden og sprog, der sikrer trivsel i forbindelse med fx graviditet, forældreskab, overgangsalder, sygdom og seniorlivet.

Resumé

Denne rapport indeholder, foruden introduktion og anbefalinger, et metodeafsnit samt fire kapitler. Kapitlerne baserer sig både på analyser bestående af en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, og kvalitative fokusgruppeinterviews med unge. Analyserne omhandler de unges erfaringer med at tilegne sig viden om emner som sex, prævention og seksygdomme m.m. samt deres oplevelser med og holdning til seksualundervisning- og oplysning.

Kapitel 1 fokuserer på unges viden om sex, prævention og seksygdomme. **Kapitel 2** handler om myter og misforståelser blandt unge. **Kapitel 3** går i dybden med, hvordan unge tilegner sig viden om emnerne krop, pubertet, prævention, seksygdomme, graviditet og sex. **Kapitel 4** omhandler unges ønsker til mere viden og seksualundervisning.

Unge mangler viden om seksygdomme og prævention – særligt smitteveje

Kapitel 1 peger på, at der grundlæggende er en mindre andel af unge, der vurderer at have høj viden om emnerne seksygdomme, kroppens fysik/anatomi og prævention. Overordnet vurderer flest unge, at de ved mindst om seksygdomme. Hertil viser de kvalitative fokusgruppeinterviews, at de unge særligt mangler viden, når det drejer sig om, hvilke konsekvenser og symptomer, der kan være, hvis de faktisk bliver smittet med en seksygdom. Analyserne viser desuden, at de unge er oplyste om, at kondom beskytter mod seksygdomme, samt at hormonelle præventionsmidler ikke beskytter mod seksygdomme. Derimod vurderer kun hver tredje af de unge, at slikkelap beskytter mod seksygdomme, og kun hver femte vurderer, at femidom beskytter mod seksygdomme. Dertil viser analyserne, at de unge mangler viden i forhold til alle de måder, hvorpå seksygdomme kan smitte. Sammenlagt svarer 45% af de unge enten forkert eller at de ikke ved, at klamydia godt kan overføres gennem oralsex. Derudover viser analyserne, at der er en sammenhæng mellem de unges selvvaluerede viden og deres faktiske viden i forhold til prævention. De unge, der har vurderet at have høj viden om

prævention, svarer i signifikant højere grad, end de unge, der har vurderet at have middel og lav viden, korrekt på, hvilke præventionsmidler, der beskytter mod seksygdomme.

Der flourer mange myter og misforståelser blandt unge

Kapitel 2 finder, at der flourer myter og misforståelser blandt de unge relateret til emnerne sex, prævention og seksygdomme. 49% af de unge er enten fejlagtigt eller mangelfuldt informeret om, at seksygdomme ikke kan overføres gennem overflader. Analyserne finder også, at 41% af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring, at kønskranen (myten om mødommen) hos kvinder sprænger første gang, man har penetrerende sex. Yderligere viser analyserne, at der hersker uklarhed blandt de unge, i forhold til brugen af nødprævention. 51% af de unge er enten fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring myten, om at nødprævention kun må benyttes tre gange i livet, da det ikke er skadeligt at bruge nødprævention, selvom det anbefales, at det ikke bør bruges som en almindelig og langsigtet præventionsmetode. Derudover finder analyserne, at der er usikkerhed om, hvorvidt hyppig onani kan være skadeligt, da en femtedel af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret herom. De kvalitative interviews viser yderligere, at de unge har manglet viden om onani, da de var yngre, og at der hos nogle herskede en forestilling om, at kvinder ikke onanerer.

De unge får deres viden fra deres venner/veninder, internettet og seksualundervisning

Kapitel 3 finder, at unge primært får deres viden om emnerne krop, pubertet, prævention, seksygdomme, graviditet og sex fra deres venner/veninder (49%), internettet (50%) og seksualundervisning (56%). De kvalitative analyser viser, at de unge er bevidste om, at der kan være forskellige fejlkilder forbundet med kilder som venner/veninder og internettet, såsom begrænsede erfaring og vidensniveau i relation til venner/veninder, og at det kan være svært for de unge at navigere i

hvad der er valid information på internettet. Overordnet viser analysen, at kvinder i signifikant højere grad end mænd og andre kønsidentiteter, får deres viden fra deres venner/veninder, hvorimod mænd i signifikant højere grad angiver seksualundervisning som deres primære kilde til viden. Derudover finder kapitlet, at de unge ønsker et brud med kønsopdelt undervisning, og at en eventuel inddeling burde ske på baggrund af andre præmisser.

Unge ønsker mere og bedre seksualundervisning

65% af de unge ville gerne have haft mere seksualundervisning, end det de har modtaget. I analyserne fremhæves det, at de unge mener, at det ville være gavnligt for udbyttet af seksualundervisning, hvis der kom undervisere udefra eller mere kompetenceudvikling til de nuværende undervisere. I kapitel 4 fremgår det, at unge særligt ønsker en mere mangfoldig seksualundervisning, hvor alle elever, uafhængigt af kønsidentitet og seksualitet, føler sig inkluderet og informeret om, hvad der er relevant for dem. Analyserne viser, at de unge ønsker seksualundervisning på alle ungdomsuddannelser, og ikke kun gymnasier. 68% af de unge er i meget høj grad eller høj grad enige i, at seksualundervisning bør implementeres på alle ungdomsuddannelser. Hertil giver de unge særligt udtryk for, at emner som nydelse, lyst, kommunikation og samtykke bør fylde mere, da disse emner har en større relevans for de unge i denne aldersgruppe, i og med at flere har deres seksuelle debut efter grundskolen.

Data og metode

Nærværende rapportens analyser baserer sig både på kvantitative og kvalitative data. Den kvantitative data består af en spørgeskemaundersøgelse med unge mellem 15-29 år, og den kvalitative data består af fokusgruppeinterviews med unge i aldersgruppen 18-25 år, foretaget i september og oktober 2022. Spørgeskemaundersøgelsen har til formål at afdække de unges vidensniveau, og deres primære kilde til viden i forhold til emnerne krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex. Den kvalitative data bruges til at få en dybere indsigt i unges erfaringer med at tilegne sig viden om de ovenstående emner, med særligt fokus på sex, prævention og seks sygdomme, unges behov for oplysning og viden om emnerne, samt unges oplevelser med og holdninger til den seksualundervisning, de unge har fået igennem deres skolegang. I rapportens analytiske del benyttes begge metoder, som supplement og i samspil med hinanden. I dette metodeafsnit beskrives Sex & Samfunds datakilder samt relevante metodiske overvejelser relateret til rekrutteringen i den kvalitative dataindsamlingsproces og til selve databehandling og analyse.

Kvantitativ dataindsamling

Den kvantitative data består af en spørgeskemaundersøgelse udført af Voxmeter for Sex & Samfund. Dataindsamlingen er foretaget i perioden fra d. 28. september til d. 21. november 2022, og der er i alt indhentet besvarelser fra 1.008 respondenter. Undersøgelsen er repræsentativ for unge mellem 15 og 29 år i Danmark ud fra parametrene alder, region og køn. Data er vægtet på region, køn og alder, så fordelingen af disse svarer til den reelle fordeling i den danske befolkning. Spørgeskemaet består af 13 spørgsmål, der omhandler forskellige emner relateret til seksuel sundhed og seksualoplysning.

I tabel 1, 2 og 3 ses fordelingen af respondenter ift. køn, alder, og region.

Tabel 1: Oversigt over antal respondenter i spørgeskemaundersøgelsen fordelt på køn

	Antal	Procent
Drenge/ mænd	505	48,0%
Piger/kvinder	484	50,1%
Transpersoner	4	0,4%
Nonbinære	5	0,5%
Andet	6	0,6%
Ønsker ikke at svare	4	0,4%
I alt	1.008	100%

Tabel 2: Oversigt over antal respondenter i spørgeskemaundersøgelsen fordelt på alder

	Antal	Procent
15-17 år	184	18,3 %
18-20 år	192	19,0 %
21-24 år	271	26,9 %
25-29 år	361	35,8 %
I alt	1.008	100%
Gennemsnitsalder	22,3 år	

Tabel 3: Oversigt over antal respondenter i spørgeskemaundersøgelsen fordelt på region

	Antal	Procent
Region Hovedstaden	350	34,7%
Region Sjælland	121	12,0%
Region Syddanmark	194	19,2%
Region Midtjylland	242	24,0%
Region Nordjylland	101	10,0%
I alt	1.008	100%

Kvantitative analyser

De kvantitative analyser består blandt andet af krydstabeller mellem forskellige variable fra spørgeskemaundersøgelsen. Ved disse krydstabeller er der udført χ^2 -tests for at undersøge, hvorvidt der eksisterer signifikante sammenhænge mellem forskellige variable, såsom fx køn og hvor man får sin primære viden om sex, prævention, seksygdomme m.m. fra. I analysen er der kun medtaget krydstabeller, som viser en signifikant sammenhæng med en p-værdi på under 0,05.

Kvalitativ dataindsamling

I denne rapport anvendes der foruden ovenstående kvantitative data også kvalitative data. Fordelen ved at benytte kvalitativ metode er bl.a., at det giver mulighed for at fokusere på, hvordan mennesker opfatter verden, og derved giver mulighed for at afdække mønstre i menneskers praksis og forståelse, samt hvordan det hænger sammen med de situationer, de træder frem i¹. Det kvalitative datagrundlag består af 10 fokusgruppeinterviews med interviewpersoner i aldersgruppen 18-25 år. Interviewpersonerne er blevet rekrutteret fra midt september, og fokusgruppeinterviewene er blevet afholdt i perioden fra d. 26. september til d. 7. oktober 2022. Fokusgrupperne består af to til seks interviewpersoner i hver gruppe². Formålet med interviewene var at opnå en dybere forståelse af de unges erfaringer med at tilegne sig viden om emnerne, sex, prævention og seksygdomme, eventuelle myter og misforståelser blandt de unge, samt deres oplevelser med og ønsker til seksualundervisning. Det er vigtigt at pointere, at kvalitative studier ikke har til formål at generalisere på tværs af kontekster³. Derfor er vi opmærksomme på, at interviewpersonernes fortællinger, oplevelser og erfaringer er påvirket af både kulturelle, tidsmæssige og rumlige kontekster. Derfor har undersøgelsen ikke haft til formål at evaluere den eksisterende seksualundervisning blandt skoleelever, men i stedet at undersøge de unges interaktioner, kollektive fortolkninger og normer ifm. emnerne sex, prævention og seksygdomme, samt deres tilegnelse af viden herom. Grundet emnets potentielt følsomme karakter, har det været en prioritet at sammensætte mindre grupper, for

således at skabe et mere fortroligt rum, hvor alle interviewpersoner kunne deltage aktivt i diskussionen af de enkelte spørgsmål (ibid.).

Interviewguiden er opbygget ud fra en semistruktureret tilgang, med henblik på at skabe rum for fleksibilitet i samtalen⁴. Vi har i alt foretaget to fysiske interviews, som er blevet afholdt i Sex & Samfunds lokaler, og otte online interviews, som er foregået over platformen Zoom. Der er både fordele og ulemper ved at afholde online interviews. På den ene side kan kommunikationen mellem de deltagende i fokusgruppeinterviews være mindre naturlig og flydende sammenlignet med fysiske interviews. På den anden side befinder interviewpersonerne sig i hjemlige omgivelser, som dermed kan skabe en mere fortrolig og familiær ramme omkring samtalen, og ved at foretage online interviews har det desuden været muligt at rekruttere interviewpersoner fra hele landet.

Rekruttering af interviewpersoner til den kvalitative dataindsamling

Rekrutteringen er foregået ved hjælp af Facebook-annoncering, som var målrettet aldersgruppen 18-25 år i hele Danmark. I annoncen var det angivet, at Sex & Samfund søgte unge i hele landet, der havde lyst til at deltage i et fokusgruppeinterview vedrørende seksualundervisning og -oplysning, og at de deltagende ville få et gavekort på 200 kr. som tak for deltagelse. I og med, at Sex & Samfund fremgik tydeligt som afsender, kombineret med emnets karakter, er det sandsynligt, at dette har haft betydning for, hvilke interviewpersoner der er blevet rekrutteret, samt hvad de har givet til kende under interviewene. Sex & Samfund har i en lang årrække sat fokus på og arbejdet for at fremme seksualundervisning- og oplysning for børn og unge. Det kan derfor have haft den effekt, at vi har modtaget tilbagemeldinger fra en gruppe, som deler nogle af Sex & Samfunds kernebudskaber, og som derfor ikke repræsenterer alle unge i Danmark⁵. Dette er dog et universelt problem i kvalitativ forskning, hvor rekruttering og udvælgelse af interviewpersoner ofte indebærer visse forbehold (ibid.).

1 Demant (2006): 'Fokusgruppen. Spørgsmål til fænomener i nuet'

2 I gennemsnit består hver fokusgruppe af 4,3 interviewpersoner. Alle fokusgrupper har minimum tre deltagere, med undtagelse af fokusgruppe 2, hvor to interviewpersoner deltog.

3 Järvinen & Mik-Meyer (2017): 'Kvalitativ analyse – Syv traditioner'

4 Thagaard, Tove 2017: Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode. København: Akademisk Forlag.

5 Becker (1990): 'Sampling'

Sammenlagt resulterede Facebook-annonceringen i 174 tilmeldinger. I den efterfølgende rekruttering af interviewpersoner blandt de tilmeldte, lagde vi vægt på at få så bred en repræsentation i forhold til alder, køn og seksualitet som muligt. Grupperne endte således med at bestå af i alt 43 unge i aldersgruppen 18-25 år, hvor forskellige seksualiteter, etniciteter, og kønsidentiteter var repræsenteret.

Tabel 4 nedenfor viser en oversigt over de deltagende interviewpersoner i alle fokusgrupperne.

Fokusgruppeinterviews som metode

For at sikre validiteten af den kvalitative undersøgelse, er vi særligt opmærksomme på dels at beskrive unges viden og deres oplevelser med og ønsker til seksualundervisning og -oplysning så grundigt som muligt for at skabe gennemsigtighed og dels at forholde os aktivt til vores egen rolle som interviewere, samt ansatte fra en interesseorganisation, der arbejder politisk med seksuel sundhed og udbyder seksualundervisning. I forbindelse med udformningen af interviewguiden har vi haft fokus på at stille åbne spørgsmål, forventningsafstemme samt at være opmærksomme på eventuelle misforståelser. Dette er bl.a. gjort konkret ved at indlede med at rammesætte hvert interview for at skabe en respektfuld tone og et trygt rum, samt at afstemme den relationelle stemning løbende i interviewet. Under fokusgruppeinterviewene har der været et asymmetrisk magtforhold mellem interviewere og interviewpersoner, da vi har haft magten til at styre interviewsituationen, og desuden kommer fra Sex & Samfund, som de fleste unge har stiftet bekendtskab med, enten i form af undervisning eller kampagner⁶. Derimod sidder interviewpersonerne med

Tabel 4: Oversigt over deltagende interviewpersoner i fokusgrupperne

Fokusgruppe 1	Fokusgruppe 2	Fokusgruppe 3	Fokusgruppe 4	Fokusgruppe 5
Karl, 20 år	Line, 24 år	Storm, 24 år	Karen, 18 år	Joakim, 18 år
Alma, 21 år	Jonathan, 24 år	Lærke, 23 år	Viktor, 18 år	Kamilla, 25 år
Sonja, 21 år		Mina, 23 år	Mads, 18 år	Søren, 22 år
Alfred, 21 år			Mark, 20 år	Sofia, 24 år
			Ronja, 19 år	Afrim, 20 år

Fokusgruppe 6	Fokusgruppe 7	Fokusgruppe 8	Fokusgruppe 9	Fokusgruppe 10
Lea, 18 år	Kia, 19 år	Oskar, 21 år	Nina, 18 år	Christian, 25 år
Nord, 20 år	Luna, 22 år	Bertram, 23 år	Sebastian, 21 år	Alberte, 23 år
Nikolaj, 19 år	Carl, 20 år	Maya, 21 år	Rikke, 20 år	Jonas, 22 år
Elsa, 22 år	Martin, 22 år	Anja, 24 år	Mathilde, 21 år	Ulrik, 25 år
Linea, 19 år	Sofie, 24 år			Peter, 25 år

6 Packer (2011): 'The science of Qualitative interviews.'

den viden, vi er interesserede i, hvilket kan være med til at udligne det asymmetriske magtforhold, idet de kan styre, hvad de vælger at fortælle os.

I analyserne af interviewpersonernes fortællinger om emnerne sex, prævention og seksygdomme samt oplevelser med seksualundervisning, er der lagt vægt på at beskrive interviewpersoners udsagn så præcist som muligt, og samtidig have bagvedliggende forklaringer, normer og narrativer for øje. Analysen fokuserer således ikke kun på hvad, der italesættes af de unge, men også hvordan de taler med andre unge, da interaktionen og italesættelsen kan afspejle nogle af de bagvedliggende normer, der er relevante for emnet⁷.

Etiske overvejelser

Vi har stræbt efter at overholde socialvidenskabelige forskningsetiske retningslinjer⁸. Vi har især lagt stor vægt på at sikre alle interviewpersoners anonymitet, fortrolighed og informeret samtykke (ibid.). Dette har vi gjort ved bl.a. at indhente informeret samtykke fra alle interviewpersoner ved interviewets start, samt informeret grundigt om rapportens formål. Derudover er alle interviewpersoner blevet informeret om, at samtykke kan trækkes tilbage, hvis dette ønskes. Alle citater benyttet i rapporten fremgår i anonymiseret form, redigeret for alle kendetegn og informationer, der kompromitterer anonymiteten. Ved brug af citater oplyses derfor et alias, samt informantens alder. Vi behandler alt indhentede data samt personfølsomme oplysninger i overensstemmelse med databeskyttelsesforordningens retningslinjer⁹.

Analysens fremgangsmåde

I analysen har vi overordnet set haft en eksplorativ tilgang for bredt at undersøge unges vidensniveau i forhold til emnerne sex, prævention og seksygdomme, herunder i hvilken grad myter og misforståelser flourer blandt de unge samt at undersøge unges erfaring med at tilegne sig viden om ovennævnte emner. Vi har igennem analysen anvendt den kvantitative og den kvalitative metode i kombination med hinanden. Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen er primært blevet præsenteret deskriptivt. Sideløbende er resultaterne fra den kvalitative analyse af fokusgruppinterviewene blevet beskrevet for at få en dybere viden og en mere nuanceret indsigt i de mønstre og tematikker, der viser sig ud fra de kvantitative analyser. Vi har i forbindelse med analysen af den kvalitative data lagt stor vægt på at være tro mod de unges citater og ikke at fordreje eller omskrive de unges pointer.

Analysen indeholder således både kvantitative analyser om unges vidensniveau og deres måde at tilegne sig viden på, samt kvalitative analyser om unges oplevede viden om sex, prævention og seksygdomme, som kan være med til at forklare eller nuancere de kvantitative resultater.

7 Järvinen & Mik-Meyer (2005): 'Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv.'

8 Brinkmann (2015): 'Etik i en kvalitativ verden'.

9 Databeskyttelsesforordningen (2017): 'Generel informationspjece om databeskyttelsesforordningen'

KAPITEL 1 UNGES VIDEN OM SEX, PRÆVENTION & SEXSYGDOMME

Der er flere grunde til, at det er relevant at undersøge unges viden om sex, prævention og seks sygdomme. Blandt andet satte danske unge i 2021 rekord i antal klamydiatilfælde i Danmark, hvor de unge udgør langt størstedelen af de smittede¹⁰. Ifølge Statens Serum Institut var der i 2021 over 31.000 tilfælde af klamydia i aldersgruppen 15-29 år, og det reelle antal forventes at være endnu højere grundet mørketallet blandt dem, der ikke lader sig teste. Dertil kommer, at viden om sex, prævention og seks sygdomme er væsentligt for unge for at være klædt på til at tilegne sig sikre og sunde seksuelle erfaringer. Derfor undersøger dette kapitel de unges faktiske og selv vurderede vidensniveau ift. emnerne sex, prævention og seks sygdomme.

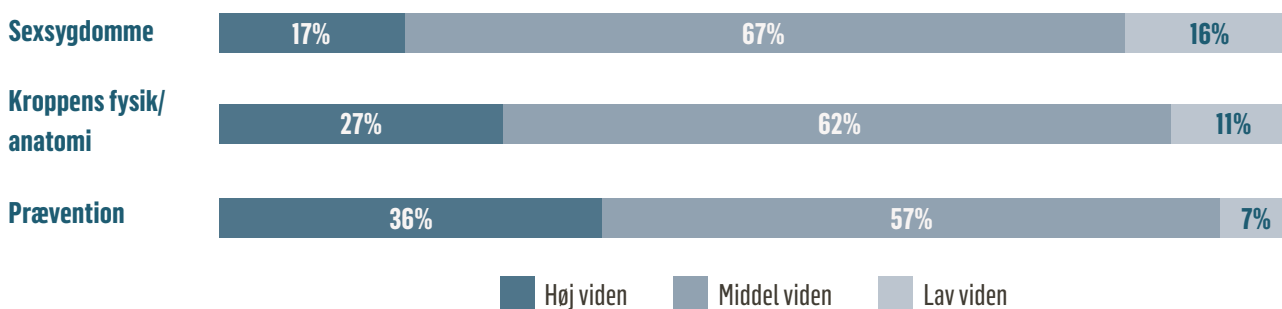
Unge selv vurderede og faktiske viden om sex, prævention og seks sygdomme

I spørgeskemaundersøgelsen er de unge blevet bedt om at vurdere, hvor meget de ved om emnerne seks sygdomme, kroppens fysik/anatomi og prævention på en skala fra 1-10. Figur 1 nedenfor illustrerer de unges

besvarelser på spørgsmålet kategoriseret som hhv. lav viden (svar fra 1-3), middel viden (svar fra 4-7) og som høj viden (svar fra 8-10).

Det fremgår af figuren, at det grundlæggende er en mindre andel af de unge, der vurderer at have høj viden om de tre emner: Kun 17% af de unge svarer, at de har høj viden om seks sygdomme, mens 27% svarer, at de har en høj viden om kroppens fysik/anatomi, og 36% svarer, at de har høj viden om prævention. De unge vurderer altså at have mindst viden om seks sygdomme, sammenlignet med de andre to emner. Er man nærmere på den andel af unge, der har en selv vurderet middel viden ift. seks sygdomme, placerer 67% sig her. Hvorimod der er 62% af de unge, der har vurderet, at de har middel viden om kroppens fysik/anatomi, og 57% der svarer, at de har middel viden om prævention. Til trods for, at en større andel af de unge vurderer at have middel viden om seks sygdomme end de andre emner, er der 16%, der vurderer at have lav viden om seks sygdomme. Hvorimod 11% vurderer at have lav viden om kroppens fysik/anatomi og kun 7% om prævention. I sammenligningen med de andre emner, er der overordnet flest unge, der vurderer, at de ved mindst om seks sygdomme.

Figur 1: Unge selv vurderede viden om seks sygdomme, krop og prævention. De unges besvarelser til spørgsmålet: Hvor meget ved du om 1) Seks sygdomme, 2) Kroppens fysik/anatomi, 3) Prævention

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent. De unge er blevet adspurgt, hvor meget de selv vurderer, at de ved om hhv. Seks sygdomme, kroppens fysik/anatomi og prævention på en skala fra 1-10. Lav viden = 1-3, Middel viden = 4-7, Høj viden = 8-10.

10 Sex & Samfund (2022): 'Klamydiatilfælde 2021. Opgørelse over klamydiatilfælde blandt 15-29-årige'

Dette kan relateres til, at flere af de unge i interviewundersøgelsen beskriver, at de har manglet viden om seksygdomme. De beretter, at de er blevet fortalt om, hvilke seksygdomme, der findes, men ikke i samme grad, er blevet oplyst omkring, hvilke konsekvenser og symptomer, der kan være, hvis de faktisk bliver smittet. Alberte og Oskar fortæller blandt andet, at de først blev opmærksomme på, hvordan klamydia smitter, efter at de selv blev smittet med seksygdommen:

” Jeg lærte hvordan klamydia smitter, fordi jeg blev smittet med klamydia (...). Så det ville være rart at vide andet end bare, at klamydia er en seksygdom og den skal man ikke have, altså eventuelt også lige vide, hvordan det helt præcist smitter.

- Alberte, 23 år

” Sådant noget som seksygdomme det lærte jeg, fordi jeg selv fik klamydia, fordi det er jo en sygdom som man sådan, især os drenge, ikke rigtig lægger mærke til, især symptomerne på det.

- Oskar, 21 år

Oskar og Alberte har begge haft oplevelsen af først at lære om seksygdommen klamydia, da de blev smittet med den – en oplevelse, som flere af de unge fra de kvalitative interviews delte. Alberte beskriver desuden, at der i hendes seksualundervisning ikke var fokus på, hvordan klamydia kan overføres. Dette er interessant, da man kan argumentere for, dét at undgå smitte og være

bevidst om, hvordan man beskytter sig, er et meget væsentligt aspekt omkring undervisning i seksygdomme. Dertil kommer, at flere unge fra de kvalitative interviews har haft en oplevelse af, at de mangler viden om de konsekvenser seksygdomme kan have på kort og længere sigt. I nedenstående citat beskriver Anja, hvordan hun anser sin egen og andre unges viden om konsekvenserne ved seksygdomme:

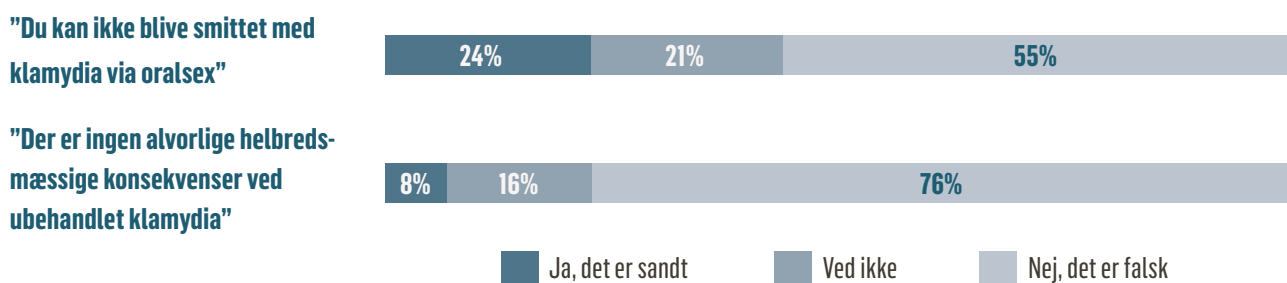
” Jeg tror, at én ting er at få undervisning i, at der er noget der hedder klamydia og de andre seksygdomme, og en anden ting er, hvad det egentlig gør ved kroppen. Jeg tror, at der er mange der bare tænker, at klamydia bare udløser en penicillin kur på to uger, og så er det dét, men der er mange, der ikke ved, at du kan blive steril af det.

- Anja, 24 år

Anja oplever, at der er forskel på viden om eksistensen af seksygdomme, overfor viden om konsekvenserne ved seksygdomme. Med dette mener hun, at selvom de unge ved, at seksygdomme findes, betyder det ikke nødvendigvis, at de til fulde forstår de potentielle konsekvenser ved at blive smittet med en seksygdom – og dermed ikke tager det særlig alvorligt.

Manglen på viden om konsekvenserne ved seksygdomme og smitteveje med klamydia understøttes yderligere af spørgeskemaundersøgelsen. Figur 2 nedenfor, viser de unges besvarelser til en række udsagn, blandt andet relateret til smitte med klamydia, med svarmulighederne "Ja, det er sandt", "Nej, det er falsk" eller "Ved ikke".

Figur 2: Unges viden om seksygdomme. De unges besvarelser til spørgsmålet: Tag stilling til følgende udsagn. Er de sande eller falske?

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent. De unge er blevet bedt om at tage stilling til følgende udsagn – og angive om det er sandt eller falskt, "Du kan ikke blive smittet med klamydia via oralsex" og "Der er ingen alvorlige helbredsmæssige konsekvenser ved ubehandlet klamydia".

Næsten hver fjerde (24%) svarer forkert på spørgsmålet, når de svarer, at det er sandt, at klamydia ikke smitter via oralsex. Derudover placerer ca. hver femte (21%), sig i ved ikke-kategorien, hvorfor man kan argumentere for, at der samlet set er 45% af de unge, som er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring muligheden for smitte med klamydia gennem oralsex. Figur 2 viser desuden, at 8% af de unge svarer, at det er sandt, at der ikke er alvorlige helbredsmæssige konsekvenser ved ubehandlet klamydia, mens 16% svarer, at de ikke ved om det er tilfældet eller ej. Dette viser dermed, at næsten en fjerdedel af de unge (24%) er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring klamydia.

Spørgeskemaundersøgelsen viser dermed, at der er mangel på viden blandt de unge ift. smitte af sexsygdomme. En af grundene til dette kan være, at der blandt de unge er større fokus på at undgå uønsket graviditet, fremfor at undgå sexsygdomme. Maya og Bertram beskriver, hvilke refleksioner, der er forbundet med deres (mangelfulde) brug af kondom:

” **Maya, 21 år:** *Jeg synes, at vi er dårlige til, i min generation, at bruge kondom. Jeg ved ikke om det har noget med os at gøre, eller om det er et eller andet med læringen, men jeg har også haft klamydia på et tidspunkt, og jeg begyndte også først at gå op i at bruge kondom efter at jeg selv havde haft klamydia.*

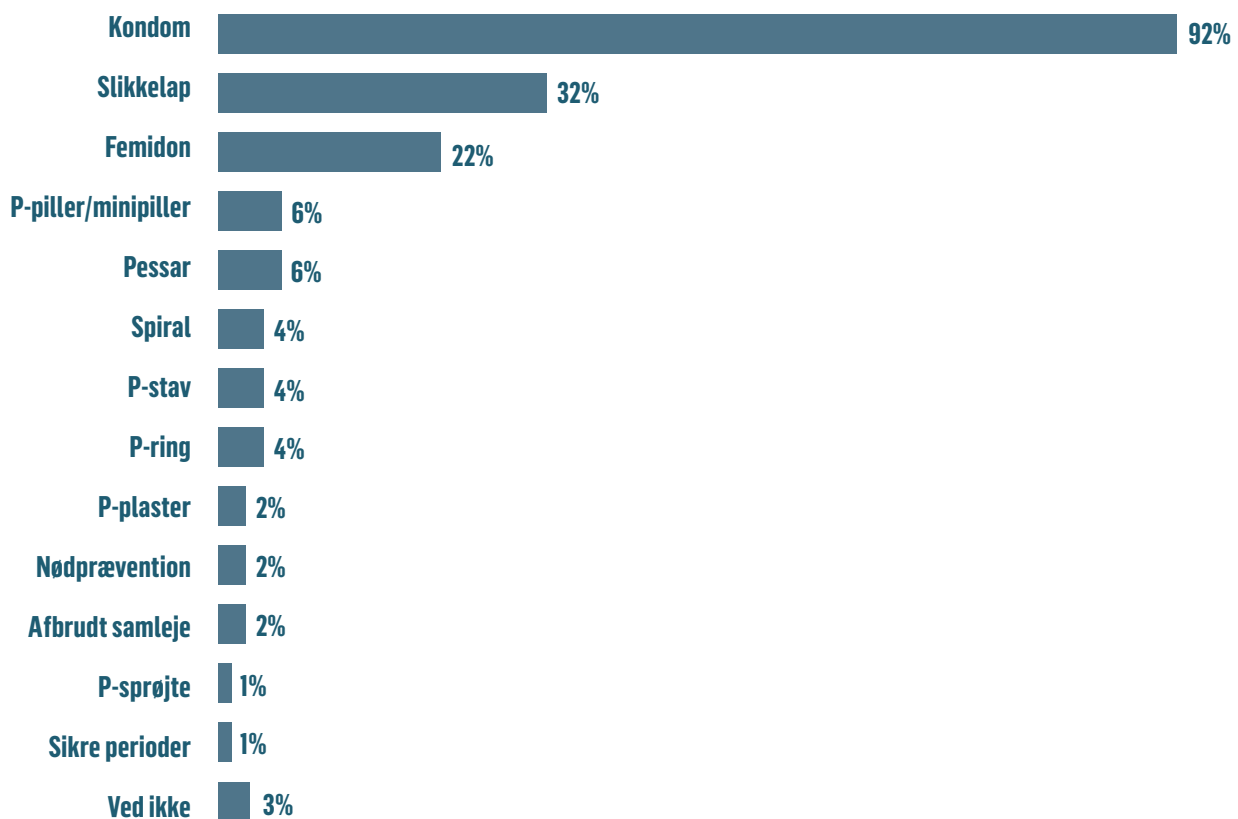
Bertram, 23 år: *Jeg kan i hvert fald huske, at jeg så på kondom som om, at det gjorde, at man ikke blev gravid, men bagefter jeg selv oplevede at blive smittet [med klamydia], så tænkte jeg mere over at det [kondom] også gør mere.*

Maya og Bertrams samtale beskriver, at de begge først begyndte at gå op i at anvende beskyttelse mod sexsygdomme, efter at de var blevet smittet med klamydia. Derudover er det interessant, at Bertram primært forbandt det at bruge kondom med at undgå uønsket graviditet, fremfor beskyttelse mod sexsygdomme. Dette kan relateres til, at tidligere undersøgelser viser, at risikoen for at få en sexsygdom sommetider vægtes lavere end risikoen for uønsket graviditet, hvorfor de unge oftere vælger hormonel prævention som den eneste prævention¹¹. Til trods for de unges udsagn om, enten ikke at bruge kondom eller ikke at forbinde kondom med beskyttelse mod sexsygdomme, fremgår det af spørgeskemaundersøgelsen, at de unge generelt er oplyste omkring, at kondom som præventionsmiddel beskytter mod sexsygdomme. Dette tydeliggør forskellen mellem oplysning og adfærd, da noget tyder på, at de unges adfærd ift. at beskytte sig mod sexsygdomme ikke direkte afspejler deres viden om prævention. Figur 3 på næste side viser de unges besvarelser på, hvilke præventionsformer, der beskytter mod sexsygdomme.

Figur 3 viser, at langt størstedelen af de unge ved, at kondom beskytter mod sexsygdomme (i alt svarer 92% dette). Det fremgår dog også af figuren, at de unge ikke i lige så høj grad ved, at slikkelap og femidom beskytter mod sexsygdomme, da kun ca. en tredjedel (32%) af alle de unge har angivet slikkelap, og ca. en femtedel (22%) femidom. Samtidig viser figuren, at de unge generelt er oplyste om, hvilke præventionsmidler, der ikke beskytter mod sexsygdomme, da der grundlæggende er meget få, der har angivet hormonelle præventionsmidler som p-piller (6%), spiral (4%), nødprævention (2%) m.m. Dette indikerer altså, at de unge generelt er informeret omkring fraværet af beskyttelse mod sexsygdomme, ved brugen af hormonelle præventionsmidler. Dertil er det positivt, at kun en meget lille andel af de unge, har angivet "ved ikke" til spørgsmålet. Det tyder på, at de unge generelt er oplyste omkring hvilke præventionsmidler der beskytter mod sexsygdomme, som udelukkende drejer sig om kondom, slikkelap og femidom.

11 Sex & Samfund (2020): 'Unge viden om og holdninger til prævention'

Figur 3: Unges viden om præventionsmidler. De unges besvarelser til spørgsmålet: Hvilke af følgende præventionsformer beskytter mod seks sygdomme?

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent. Flere svarmuligheder tilladt.

I figur 4 på næste side er de unges selv vurderede viden ift. prævention (også illustreret i figur 1) blevet krydset med de unges besvarelser ifm., hvilke præventionsmidler, der beskytter mod seks sygdomme. Det fremgår heraf, at der er en signifikant sammenhæng mellem de unges selv vurderede viden ift. prævention og deres faktiske viden omkring, hvilke præventionsformer, der beskytter mod seks sygdomme. Figur 4 fremgår nedenfor.

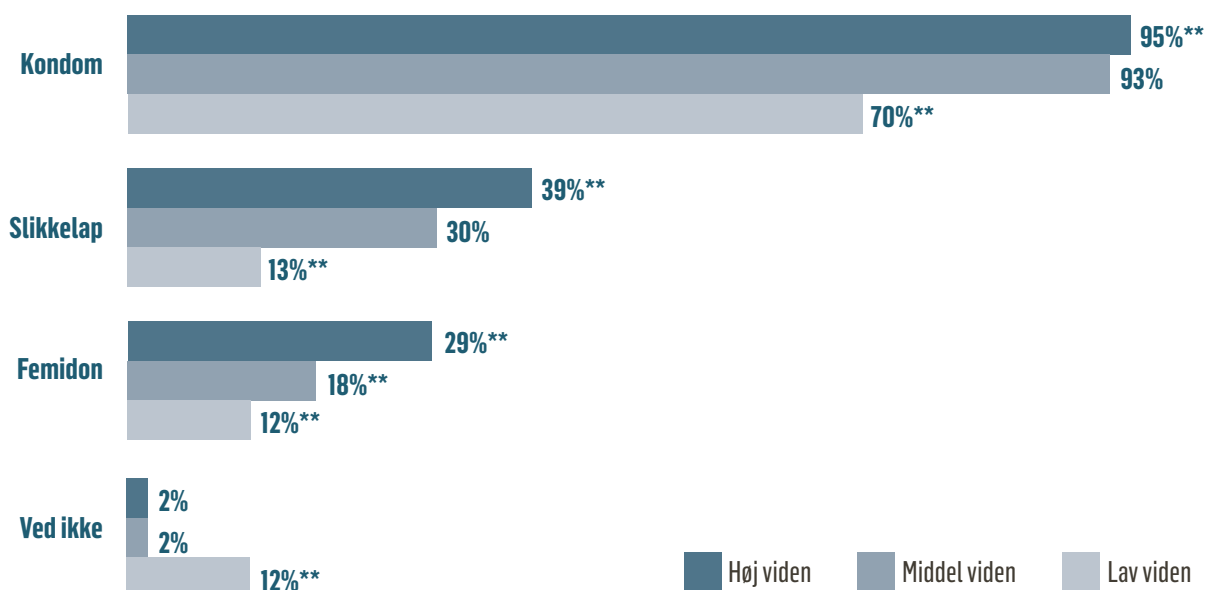
Figur 4 viser, at unge, der har vurderet, at de har høj viden om prævention i signifikant højere grad end de andre unge, svarer korrekt på, hvilke præventionsformer, der beskytter mod seks sygdomme, mens unge med lav

viden i signifikant højere grad svarer forkert eller "ved ikke". 95% af de unge, der har selv vurderet høj viden om prævention, svarer, at kondom beskytter mod seks sygdomme, mens 93% af unge, der har selv vurderet middel viden om prævention, har angivet at kondom beskytter mod seks sygdomme. I kontrast hertil fremgår det, at signifikant færre unge med selv vurderet lav viden, har angivet, at kondom beskytter mod seks sygdomme, nemlig 70%. Dertil viser figuren, at de unge med selv vurderet høj viden i signifikant højere grad har angivet, at slikkelap (39%) og femidon (29%) beskytter mod seks sygdomme. Unge med selv vurderet middel viden svarer i signifikant lavere grad, at femidon (18%) beskytter mod seksyg-

domme. Gruppen med selv vurderet lav viden svarer i signifikant lavere grad, at slikkelap (13%) og femidom (12%) beskytter mod seks sygdomme. Derfor kan der argumenteres for, at de unges selv vurdering af egen viden, når det drejer sig om prævention, stemmer overens med deres faktiske viden i forhold til, hvilke præventionsformer, der beskytter mod seks sygdomme.

I spørgeskemaundersøgelsen blev de unge desuden bedt om at vurdere, i hvilken grad de føler sig oplyst i forhold til at vælge den præventionsform, der passer bedst til dem. De unge kunne vælge "I meget høj grad", "I høj grad", "I nogen grad", "I mindre grad", "Slet ikke" eller "Ved ikke", og svarfordelingen fremgår af figur 5 nederst på siden.

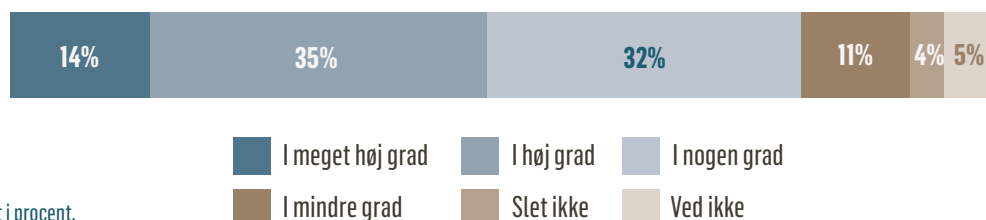
Figur 4: Unges selv vurderede viden om prævention hænger sammen med deres faktiske viden. De unges besvarelser til spørgsmålet: Hvilke af følgende præventionsformer beskytter mod seks sygdomme? krydset med deres selv vurderede vidensniveau om prævention.

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent. Flere svarmuligheder tilladt. I det oprindelige spørgsmål indgik flere svarmuligheder end de her anførte. ** angiver signifikante sammenhænge ($p < 0,05$).

Figur 5: De unges kompetence for at vælge præventionsmiddel. De unges besvarelser til spørgsmålet: I hvor høj grad føler du dig oplyst i forhold til at vælge den præventionsform, der passer bedst til dig?

I hvor høj grad føler du dig oplyst i forhold til at vælge den præventionsform, der passer bedst til dig?

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent.

Det fremgår af figur 5, at ca. halvdelen (49%) af de unge enten vurderer at være oplyst i høj (35%) eller meget høj grad (14%) ift. at vælge den bedste præventionsform for dem. Derudover fremgår det, at ca. hver tredje (32%) kun i nogen grad føler sig oplyst hertil. Derudover vurderer sammenlagt 15% at være oplyst i mindre grad (11%) eller slet ikke (4%). Selvom det er positivt, at ca. halvdelen af de unge i høj eller meget høj grad føler sig oplyst i forhold til at vælge den rette præventionsform, er det bemærkelsesværdigt, at den anden halvdel ikke i samme grad føler sig oplyst. Til trods for, at de fleste unge er tilstrækkeligt oplyst omkring, hvilke præventionsformer, der beskytter mod seks sygdomme (se figur 3), er dette ikke ensbetydende med, at de unge er tilstrækkeligt oplyste ift. at vælge den præventionsform, der passer bedst til den enkelte. Dette kan bl.a. være fordi valg af præventionsform indebærer mere end blot viden om de forskellige præventionsformer og hvad de beskytter imod – det er også væsentligt at være oplyst omkring, hvad der passer til ens livsstil eller risiko for potentielle bivirkninger m.m. Dette kan med andre ord være en mulig forklaring på denne forskel i oplysning omkring præventionsformer. I de kvalitative interviews fremgår det, at de unge har savnet viden og oplysning om et bredere spektrum af præventionsmidler. Nedenfor giver Christian og Sofia udtryk for, hvordan de selv har oplevet det at mangle viden ift. valg af prævention:

” For mit vedkommende, så vidste jeg ikke i forhold til prævention, at der fandtes andet end kondom før jeg blev omkring 18 år eller hvad ved jeg. Det havde jeg bare ikke fået at vide.

- Christian, 25 år

” Jeg synes det er svært 100% at finde ud af det [prævention] eller få en ordentlig guide, fordi du selv skal finde ud af, hvad du vil have og hvad der fungerer for dig, men også hvad der sikrer dig bedst, der er sådan 20 ting du skal tænke på når du vælger det.

- Sofia, 24 år

Både Christian og Sofia giver udtryk for, at de har haft svært ved at navigere i det at vælge prævention, og at de har manglet viden herom. Christian fortæller, at han først fandt ud af, at der var andre former for prævention end kondom, da han blev 18 år. Sofia fortæller, at det er svært at træffe et informeret valg omkring prævention, dels fordi det er svært at få information, men også fordi, at der er mange parametre at overveje, hvorfor det er et mere komplekst valg end som så. Ønsket om bedre og bredere viden om de forskellige præventionsmidler nævnes også specifikt i forhold til mere dybdegående viden om hormonel prævention:

” Jeg mener, at vi fik fortalt, at der var kondomer, og at der var noget der hed p-piller, så fik vi ikke forklaret, hvad det helt præcis var, eller om der var bivirkninger eller noget som helst, men det var lidt de to der var. Så har jeg fået at vide fra veninder og sådan, at der også er alle mulige andre forskellige præventionsformer.

- Martin, 22 år

” Jeg har haft en del komplikationer med prævention, eller hormonel prævention. Jeg synes at undervisningen mest har gået på kondomer, som jo også er godt, fordi det netop lige beskytter mod seks sygdomme og det gør alt det andet jo ikke, og ellers har det været p-piller, og det er jo også det første der bliver nævnt ved lægen. Det er meget normaliseret med bivirkninger. Ellers har der måske været lidt snak om de andre præventionsformer som spiral, men overhovedet ikke nævnt alle de forskellige slags der er.

- Nina, 18 år

Både Nina og Martin giver udtryk for, at de ikke var informerede om det bredere udvalg af præventionsmidler, men primært kun var oplyst om præventionsformerne kondom og p-piller. Martin forklarer desuden, at han kun kendte til p-piller som præventionsmiddel på et overordnet plan, og først senere i sit liv er blevet oplyst mere grundigt omkring denne præventionsform gennem venner, blandt andet i forhold til bivirkninger. Nina fortæller, at hun har haft en del komplikationer med hormonel prævention, og at hendes oplevelse er, at der ikke bliver taget højde for potentielle bivirkninger i forhold til valget af hormonel prævention, da det anses som værende normalt.

På baggrund af ovenstående kapitel kan der argumenteres for, at de unge mangler information ift. præventionsmidler og seks sygdomme. Dette til trods for, at flere af de unge giver udtryk for, at det er et af de emner der i højere grad er blevet berørt i seksualundervisningen. Der ses blandt andet en tendens til, at de unge mangler helt basal viden, når det drejer sig om spredningen af diverse seks sygdomme samt hvilke symptomer og konsekvenser potentiel smitte kan have for den enkelte. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at de unge overordnet set har viden om, hvilke af de mest udbredte præventionsmidler, der beskytter mod seks sygdomme, og hvilke, der ikke gør. Samtidig ses der en sammenhæng mellem de unges selv vurderede viden og deres faktiske viden i forhold til prævention. De unge, der har vurderet at have høj viden om prævention svarer i signifikant højere grad korrekt på hvilke præventionsmidler, der beskytter mod seks sygdomme, end de unge der har vurderet at have middel og lav viden. Kapitlet viser også, at der en andel af unge, som ikke føler sig godt nok oplyst, når de står og skal vælge præventionsmiddel. De kvalitative interviews tyder på, at dette kan skyldes, at der er meget at tage højde for ved hormonelle præventionsmidler, som blandt andet bivirkninger. Undersøgelsen viser desuden, at en større andel af unge ved, hvilke præventionsformer der beskytter mod seks sygdomme, og hvilke der udelukkende beskytter mod graviditet.

KAPITEL 2 MYTER OG MISFORSTÅELSER

Foruden mangelfuld viden om prævention og seks sygdomme tyder det på, at der også flourer myter og misforståelser omkring disse emner blandt de unge. I denne undersøgelse forstås myter som udbredte fortællinger blandt de unge, der omhandler usand information eller skræmmebilleder, der ofte er relateret normer vedrørende sex, prævention og seks sygdomme. I dette kapitel vil vi undersøge udbredelsen af udvalgte myter om disse emner blandt de unge.

Myter og misforståelser om sex, prævention og seks sygdomme

I spørgeskemaundersøgelsen er de unge blevet præsenteret for en række udsagn omkring krop, prævention, seks sygdomme og sex, hvor de er blevet bedt om at tage stilling til de præsenterede udsagn med svarmulighederne "Ja, det er sandt", "Nej, det er falskt" eller "Ved ikke". Udsagnene i spørgeskemaundersøgelsen har til formål at undersøge de unges vidensniveau, når de bliver præsenteret for gængse myter og misforståelser. De undersøgte myter er bl.a. valgt ud fra de spørgsmål, som Sex & Samfund møder i undervisningen samt på vores rådgivningskanaler Sexlinien og Privatsnak. Et af disse emner er blandt andet seks sygdomme og smitteveje, hvor vi bl.a. har undersøgt myten omkring, at man blive smittet med seks sygdomme via overflader, fx et toiletbræt. Figur 6 nedenfor viser de unges besvarelser til et udsagn omkring overførsel af seks sygdomme gennem overflader.

Det fremgår af figur 6, at omkring hver femte (23%) af de unge svarer, at det er sandt, at seks sygdomme kan overføres gennem overflader. Derudover svarer ca. hver fjerde (26%) af de unge "ved ikke" til myten. Sammenlagt kan det derfor argumenteres for, at næsten halvdelen af de unge (49%), giver udtryk for enten at være fejlagtigt informeret omkring, at seks sygdomme kan overføres gennem overflader som f.eks. et toiletbræt eller et håndklæde eller mangelfuldt informeret ved ikke at vide, at det ikke er sandt. I ovenstående afsnit om unges viden om sex, prævention og seks sygdomme, finder vi ligeledes, at unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring, at klamydia kan smitte ved oralsex. På baggrund af dette, samt de unges besvarelser illustreret i figur 6 tyder det altså på, at de unge mangler viden om, hvordan man kan blive smittet med en seks sygdom, da en større andel af de unge tilsyneladende er influeret af misforståelser og myter forbundet hertil.

En anden myte, der fortsat flourer blandt de unge, er myten om mødommen. Myten omhandler, at kønskranse (tidligere kaldet mødom eller jomfruhinde) hos kvinder¹² sprænger første gang, man har penetrerende sex. Myten er tidligere blevet diskuteret, blandt andet i medierne, men er fortsat en flourerende myte blandt de unge¹³. I figur 7 på næste side præsenteres de unges besvarelser til udsagnet om mødommen.

Figur 6: Myte om overførsel af seks sygdomme via overflader. De unges besvarelser til spørgsmålet: Tag stilling til følgende udsagn.

Er de sande eller falske?

Sexsygdomme kan overføres gennem overflader (f.eks. et toiletbræt, håndklæde m.m.)

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent.

■ Ja, det er sandt ■ Ved ikke ■ Nej, det er falsk

12 I spørgeskemaundersøgelsen bruger vi formuleringen, "Første gang kvinder har penetrerende sex, sprænger deres mødom". Derfor har vi valgt, at fortsætte med at bruge betegnelsen kvinder i denne sammenhæng, selvom det ville have været mere inkluderende at anvende betegnelsen personer med en skede.

13 Behrendt et al. (2017): 'Jomfruhinden: Nu skal myterne aflives' artikel af DR.

Figur 7: Myte om mødommen: De unges besvarelser til spørgsmålet: Tag stilling til følgende udsagn. Er de sande eller falske?

"Første gang kvinder har penetrerende sex, sprænger deres mødom"

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent.

■ Ja, det er sandt ■ Ved ikke ■ Nej, det er falsk

Det fremgår af figur 7, at 29% af de unge svarer, at det er sandt, at første gang kvinder har penetrerende sex, sprænger deres mødom, mens 12% svarer "ved ikke" til udsagnet. Sammenlagt viser dette, at 41% af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring eksistensen af den såkaldte mødom. Som nævnt ovenfor har der løbende været fokus på, bl.a. i medierne at oplyse omkring, at kvinder ikke har en fysisk mødom, der sprænger ved første penetrerende samleje. Til trods for dette kan vi se, at en relativ stor andel af de unge fortsat er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret om mødommen, jf. figur 7, hvorfor man kan argumentere for, at unge stadig mangler viden om dette. I interviewene kommer de unge også ind på myten om mødommen:

Storm, 24 år: *Generelt så er der bare en masse myter fx er der også den her med en jomfruhinde. Altså ikke nok med at den kan brydes på mange forskellige måder, der overheadet ikke er seksuelle. Den kan brydes hvis man rider på en hest fx eller strækker sig for meget eller man bliver sparket i skridtet, det kan også ske. Og også det her med at det ikke bare er en blokade, det er bare en slimhinde, hvor der er huller i, og den kan gro sammen igen hvis der ikke sker noget.*

Lærke, 23 år: *Ja nemlig. Vi bliver lært, at der er en jomfruhinde, der er fucking holy, men det er vitterlig bare en slimhinde som også gror sammen igen for nogen. For andre gør den ikke.*

Det fremgår af Storm og Lærkes samtale, at de er bevidste om, at der er myter og misforståelser forbundet med kvinders anatomi i skeden. Alligevel fremgår det i deres samtale, at der fortsat er uklarhed omkring, hvilke karakteristika slimhinden, som de kalder for jomfruhinden, har. Når Storm siger den kan brydes hvis man rider på en hest, fremgår det, at han forstår den såkaldte jomfruhinde, som noget der kan brydes, hvilket ikke er tilfældet. Omvendt siger han også, at det er en slimhinde med huller i, hvormed det fremgår, at han forstår det som en hinde, der ikke er solid hele vejen igennem – hvilket altså nuancerer den klassiske myte om jomfruhinden som en mere solid blokade. Derudover nævner både Storm og Lærke, at den såkaldte jomfruhinde er en slimhinde, der kan gro sammen igen, hvilket heller ikke er korrekt. Da der ikke er noget, der brydes, er der derfor heller ikke noget, der gror sammen igen. Dette afspejler en uklarhed omkring kønskranse og dens karakteristika, samtidig med at det viser, at de unge er bevidste om, at der flourer myter om en såkaldt jomfruhinde.

Udover ovenstående myter viser spørgeskemaundersøgelsen også, at der hersker en del uklarhed blandt de unge i forhold til brugen af nødprævention. I spørgeskemaundersøgelsen blev de unge bedt om at tage stilling til udsagnet om, at nødprævention højest må tages tre gange i livet for ikke at risikere infertilitet. I figur 8 på næste side fremgår de unges besvarelser til denne myte.

Figur 8: Myte om nødprævention: De unges besvarelser til spørgsmålet: Tag stilling til følgende udsagn. Er de sande eller falske?

Man må kun tage nødprævention (også kaldet fortrydelsespille) tre gange i livet, ellers er der fare for at blive infertil

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent. "Man må kun tage nødprævention (også kaldet fortrydelsespille) tre gange i livet, ellers er der fare for at blive infertil".

Til myten om, at man kun må tage nødprævention tre gange i sit liv, svarede 14% af de unge, at udsagnet var sandt, mens lidt over hver tredje (37%) af de unge svarede "ved ikke". Det giver dermed sammenlagt 51% af de unge, der enten er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring anvendelsen af nødprævention. 49% af de unge svarer, at udsagnet er falsk. Selvom det er en myte, at man kun må tage nødprævention tre gange i livet, da det ikke er skadeligt at bruge nødprævention, men det anbefales, at det ikke bør bruges som en almindelig og langsigtet præventionsmetode¹⁴. Dette da præparatet er beregnet til tilfælde, hvor anden prævention glemmes eller anvendes forkert (fx kondom der sprænger). I modsætningen til den præsenterede myte i spørgeskemaundersøgelsen, fortæller de unge fra de kvalitative interviews om, at de har oplevet at blive mødt med en anden holdning til, hvor ofte man tager nødprævention. Dette fortæller Alma i nedenstående citat:

” Også med fortrydelsespillen. Drengene er tit sådan, "det kan du bare tage dagen efter, det fungerer fint og det kan du jo tage hver dag nærmest", hvor at den har jo også enormt meget påvirkning på kroppen, og det nok ikke super sundt at tage den mange gange, og det er der mange der ikke ved. Jeg er i hvert fald blevet forslået mange gange, at det kan jeg bare tage, hvis jeg har været i byen, det er jo meget nemt.

- Alma, 21 år

Alma beskriver, hvordan hun har oplevet, at hendes sexpartnere forud for sex har forslået hende at tage nødprævention dagen efter, i stedet for at anvende andre præventionsmidler. Det er interessant, at unge som Alma oplever dette, mens spørgeskemaundersøgelsen viser, at der samtidig er en relativt stor andel af de unge, der tror, at det kan være skadeligt at tage nødprævention mere end tre gange. Derudover ser vi i de seneste år en generel stigning i brugen af nødprævention¹⁵, hvilket gør det yderligere relevant, hvorvidt de unge er velinformerede omkring korrekt brug af nødprævention eller ej.

I spørgeskemaundersøgelsen blev de unge desuden præsenteret for myten om, at det kan være skadeligt at onanere hyppigt. De unges besvarelser fremgår af figur 9 på følgende side.

14 For mere information herom, se indlægsseddel – Levodonna: <https://xnet.dkma.dk/indlaegsseddel/PdfFileServlet?formulationid=13419&lang=da>

15 Trolle (2022): 'Brugen af fortrydelsespiller er eksploderet.' Artikel af DR

Figur 9: Myte om onani: De unges besvarelser til spørgsmålet: Tag stilling til følgende udsagn. Er de sande eller falske?

Figurnote: 1.008 respondenter. Angivet i procent afrundet til hele tal, hvorfor figuren ikke summerer til 100%. Tag stilling til følgende udsagn – er de sande eller falske? Man må kun tage nødprævention (også kaldet fortrydelsespille) tre gange i livet, ellers er der fare for at blive infertil

Det fremgår af figur 9 ovenfor, at der kun er 6% af de unge der har svaret, at det er skadeligt at onanere hyppigt. Derudover har 14% af de unge angivet "ved ikke". Sammenlagt viser dette, at ca. hver femte unge enten svarer forkert eller "ved ikke" til udsagnet. Hvis man derimod kigger på andelen af unge der har angivet at udsagnet er falsk svarer 81% dette. Derfor tyder det på, at størstedelen af de unge ved, at det ikke er skadeligt at onanere hyppigt. Dog tyder det også på, at der stadig hersker usikkerhed ift. onani, i og med at i alt 19,5% enten er fejlinformeret eller mangler information om, hvorvidt onani kan være skadeligt. I de kvalitative interviews kom samtalen også omkring onani, hvor de unge giver udtryk for, at de har manglet viden om onani, da de var yngre:

” *Jeg vidste ikke, at onani var noget andre mennesker gjorde, jeg vidste ikke, at det kunne lade sig gøre, at piger kunne onanere før jeg var en 15 eller 16 år, hvor jeg fik det at vide fra min første veninde.*

- Christian, 25 år

” *I forhold til onani, og det lyder måske lidt sindssygt, men jeg vidste ikke før ret sent, at kvinder kunne onanere, for jeg havde virkelig ikke fået noget at vide om det, men ja jeg opdagede det selv på en måde, og jeg følte bare at jeg var det klammeste menneske i hele verden.*

- Luna, 22 år

Christian fortæller, at han havde en forestilling om, at onani ikke var noget andre mennesker gjorde, samt at han ikke vidste at kvinder kunne onanere, indtil han talte med en af sine veninder om det. Luna fortæller, at hun havde samme forestilling om at kvinder ikke onanerer, hvilket medførte, at hun forbandt det at onanere, med en følelse af skam.

Ovenstående kapitel viser, at der flourer myter og misforståelser blandt de unge. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at en større andel af unge er fejlinformeret om spredning af seksygdomme, eksistensen af mødommen, anvendelse af nødprævention og onani. 49% af de unge er enten fejlagtigt eller mangelfuldt informeret om, at seksygdomme ikke kan overføres gennem overflader. Kapitlet finder også, at 41% af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring, at kønskranen (myten om mødommen) hos kvinder sprænger første gang man har penetrerende sex. Yderligere viser kapitel 2, at der hersker uklarhed blandt de unge, i forhold til brugen af nødprævention. 51% af de unge er enten fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring myten om, at nødprævention kun må benyttes tre gange i livet, da der ikke er noget skadeligt ved brugen af nødprævention, selvom det, som sagt, ikke skal bruges som en almindelig og langsigtet præventionsmetode. Derudover finder kapitlet, at der er usikkerhed om, hvorvidt hyppig onani kan være skadeligt, da en femtedel af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret herom. De kvalitative interviews viser yderligere, at de unge har manglet viden om onani, da de var yngre, og at der hos nogle herskede en forestilling om, at kvinder ikke onanerer.

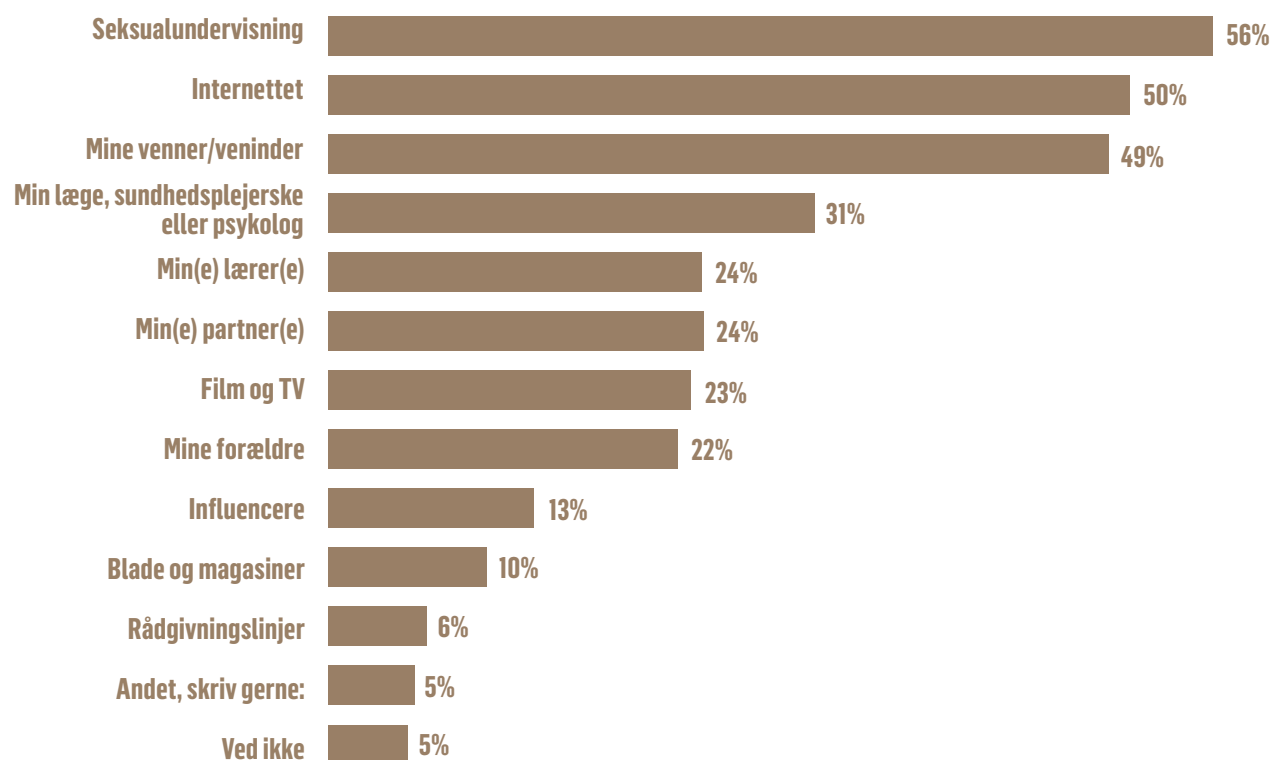
KAPITEL 3 HVOR FÅR UNGE DERES VIDEN FRA?

Det er forventeligt, at unge benytter forskellige informationskilder til at finde viden om krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex. I dag har de unge et hav af valgmuligheder, når det kommer til at finde information - både i form af sociale medier, seksualundervisning, internettet, venner/veninder m.fl. Dette medfører samtidig, at det kan være svært for den enkelte at vurdere, hvad der er valid og korrekt information, særligt hvis man er ung, og har begrænset seksuel erfaring. Derfor kigger kapitel 3 nærmere på de unges primære kilder til viden, når de skal have svar på spørgsmål, der drejer sig om sex, prævention og seks sygdomme.

Unges oplevelser med tilegnelse af viden og seksualundervisning

Det er vigtigt at sikre, at alle unge har adgang til valid viden og information, der styrker den enkeltes seksuelle sundhed. Derfor har vi i spørgeskemaundersøgelsen undersøgt, hvor de unge primært har fået deres viden fra om emnerne krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex med henblik på at afdække hvilke områder, der særligt har en indflydelse i de unges tilegnelse af viden. De unge har haft mulighed for at vælge flere svarmuligheder, da viden ikke nødvendigvis kommer et sted fra. I figur 10 nedenfor, fremgår deres besvarelser:

Figur 10: Unges kilder til viden. De unges besvarelser til spørgsmålet: Hvor har du primært fået din viden om krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex fra?

Figurnote: Angivet i procent. 1.008 respondenter. Flere svarmuligheder tilladt.

Det fremgår af figur 10 ovenfor, at over halvdelen (56%) af de unge svarer, at de har deres viden fra seksualundervisning, og angiver dette som deres primære kilde til viden om krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex. Derudover fremgår det, at næsten hver anden (49%) af de unge, bruger deres venner/veninder som primær kilde til viden, og en tilsvarende del af de unge bruger internettet som kilde til information, da halvdelen af de unge (50%) har angivet, at de primært får deres viden herfra. Disse tre kilder fremstår altså som de unges vigtigste kilder til viden om emnerne sex, prævention, seks sygdomme m.m. Derudover angiver lidt under en tredjedel, at de får deres viden fra læge/sundhedsplejerske/psykolog, og 24% har både angivet lærere og partnere. Kun 6% af de unge får primært deres viden fra rådgivningslinjer, og 5% har angivet "ved ikke".

I det følgende, vil vi dykke mere ned i, hvad der karakteriserer unges oplevelse med tilegnelse af viden fra de forskellige informationskilder, herunder også de unges refleksioner over fordele og ulemper ved de forskellige informationskilder.

I forhold til at få viden fra seksualundervisningen, er det flere af de unges oplevelse fra de kvalitative interviews, at den viden, som de har fået fra deres seksualundervisning, ikke var valid og tidssvarende. Flere af de unge beskriver desuden, at de ikke har haft tillid til, at den information, de har fået, gennem undervisningen er korrekt. Dette kommer Karen og Viktor begge ind på, da de beskriver, at de ville ønske, at de havde fået undervisning fra mere specialiserede, kompetente undervisere:

” *Jeg synes måske, at det skulle komme fra lidt mere kyndige mennesker, også nogle hvor man kan være sikker på, at man ikke står i en situation tre år senere, og så passer det overhovedet ikke sammen, det man har fået at vide, og det man har lært i virkeligheden.*

- Karen, 18 år

” *(...) Eller nogle kurser til de almindelige undervisere, så det ikke bare er ens landsbysskolelærer, der skal fortælle om, hvad de ved om grænser. Der er måske lige et generationsgap, der. Og så ellers ens 15-16-årige kammerater, der har haft sex to gange. De har måske heller ikke den største viden, så helt klart nogle folk der er dannet på det område.*

- Viktor, 18 år

Karen beskriver, at hun har oplevet at få information gennem seksualundervisningen, som hun senere fandt ud af, ikke stemte overens med virkeligheden. I forlængelse heraf beskriver Viktor, hvordan han ikke anser sin "landbyskolelærer" som en kyndig fagperson til at varetage seksualundervisning, der handler om grænser, blandt andet på grund af en generationskløft. I citatet giver Viktor desuden udtryk for, at han ser sine venner som en alternativ kilde til viden om sex, prævention og seks sygdomme m.m., selvom han samtidig er bevidst om, at der kan være fejkilder forbundet med at få viden fra sine venner.

At de unge i høj grad bruger hinanden til at få viden, fremgår også af spørgeskemaundersøgelsen, hvor næsten hver anden (49 %) angiver deres venner/veninder, som deres primære kilde til viden (se figur 10 ovenfor). Dette tyder på, at vennegruppen for mange unge, er et rum for samtaler om emnerne krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex og hvor man kan dele viden og stille hinanden spørgsmål. I forlængelse af Viktors betragtninger ovenfor, kunne det tyde på, at de unge er bevidste om, at der kan være fejkilder forbundet med at få viden fra andre unge. Disse fejkilder kan blandt andet opstå ved det faktum, at de unge vejleder hinanden baseret på deres egen specifikke (og begrænsede) erfaring og vidensniveau. Begrænset i den forstand, at de unge, som fx Viktor nævner, har minimal seksuel erfaring, og derfor måske ikke har stor viden herom.

Derudover viser figur 10, at en stor del af de unge bruger internettet, som kilde til information, da halvdelen af de unge (50%) har angivet, at de primært får deres viden herfra. Internettet beskrives også i nogle af de kvalitative interviews, som et sted hvor det er muligt at søge yderligere information på ubesvarede spørgsmål. I nedenstående citater forklarer de unge, hvordan de bruger internettet som kilde til information om emnerne fra seksualundervisningen:

” *Jeg synes ikke, at jeg har fået så meget information [gennem seksualundervisningen]. Det har mest været at høre om, at der er et eller andet og så selv undersøge det på google, men der kan man jo så ikke vide, om det er det rigtige, jeg har fundet ud af, selvfølgelig.*

- Martin, 22 år

” *Jeg synes, det er fint nok at undersøge på internettet for mere dybdegående, specifikke svar, fordi jeg er også med på, at hvis man skal lære alt i seksualundervisning i skolen, så bliver det også flere timers undervisning, som måske ikke er muligt. Og der tror jeg bare, vi er så heldige, at mange, i hvert fald, i vores generation, har haft kildekritik i skolen, så vi lærer at sætte mere spørgsmålstejn ved, om det, vi finder, kan være rigtigt eller ej, hvor man måske ikke skal stole på en eller anden random Facebook-kommentar, men at man mere skal gå ind og finde noget, som er underskrevet af folk, der har styr på det.*

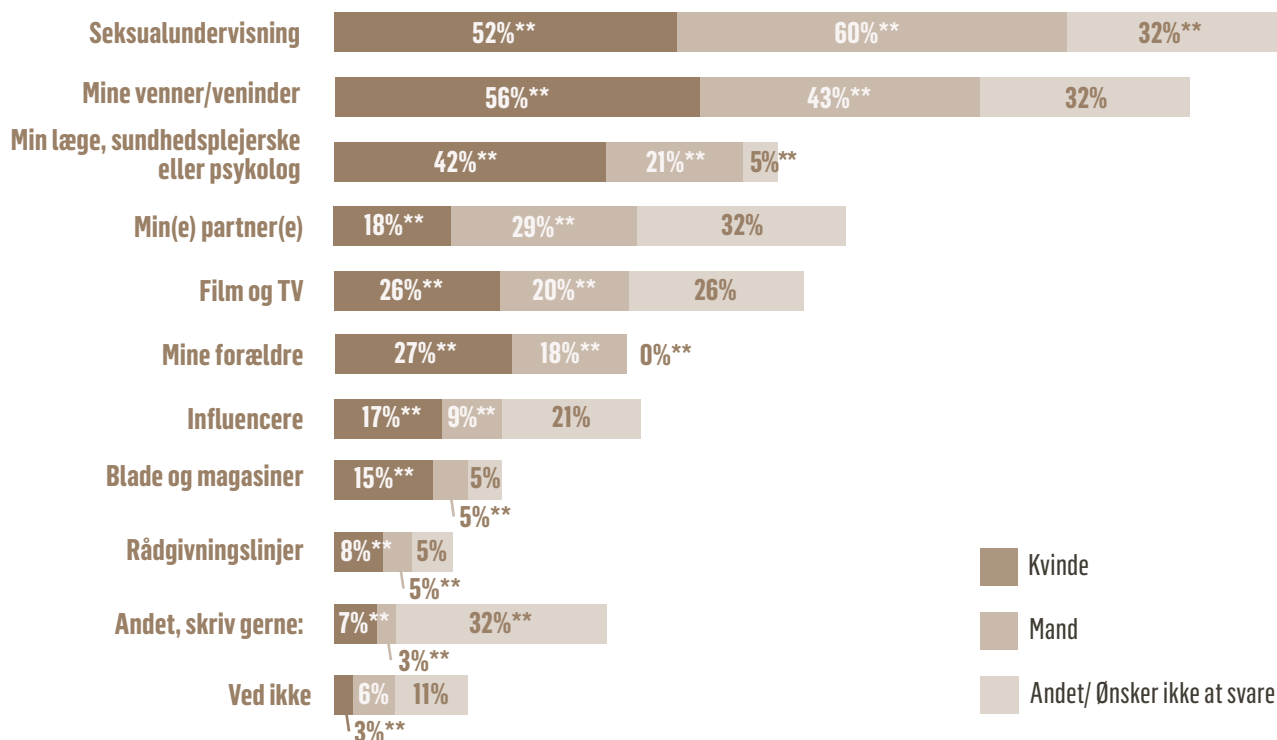
- Alma, 21 år

Martin fortæller, at han har brugt internettet som supplement til seksualundervisningen til at få svar på nogle af de spørgsmål, der ikke er blevet dækket i undervisningen. Samtidig italesætter Martin, at det kan være svært at vide sig sikker ift., hvorvidt det er valid information, som han finder gennem søgning på nettet. Alma beskriver ligeledes, hvordan internettet i hendes optik kan benyttes til at besvare mere dybdegående spørgsmål. Til forskel fra Martin betoner Alma, at hendes oplevelse er, at de fleste godt kan navigere i, hvad der er sandt og falsk på internettet. Alma og Martin har altså forskellige oplevelser af det at søge information på internettet. I lyset af, at figur 10 viser, at halvdelen af de unge primært har deres viden fra internettet, er det væsentligt, at ikke alle har oplevelsen af at være sikre på, hvordan de finder pålidelig og retvisende viden og information på nettet. I forlængelse heraf, kan man argumentere for, at det er væsentligt, at der findes troværdige sider på nettet, og at de unge får oplysning om allerede eksisterende troværdige sider, hvor man kan finde information om sex, prævention og sexsygdomme m.m.

Tilegnelse af viden i relation til køn

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at der er forskel på, hvor forskellige køn får deres primære viden omkring krop, pubertet, prævention, sexsygdomme, graviditet og sex fra. I figur 11 på næste side ses de unges besvarelser på spørgsmålet om, hvor de har deres primære viden om disse emner fra fordelt på køn.

Figur 11: Unges kilder til viden fordelt på køn. De unges besvarelser til spørgsmålet: Hvor har du primært fået din viden om krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex fra?

Figurnote: Angivet i procent. 1.008 respondenter. Flere svarmuligheder tilladt. I det oprindelige spørgsmål indgik flere svarmuligheder end de her anførte. ** angiver signifikante sammenhænge ($p < 0,05$). Da gruppen med anden kønsidentitet end mand/kvinde består af meget få respondenter (19 personer), er der relativt stor statistisk usikkerhed forbundet med kategorien "andet/ønsker ikke at svare". I denne indgår transpersoner, nonbinære, samt respondenter, der har svaret andet/ønsker ikke at svare.

Det fremgår, at kvinder i signifikant højere grad end mænd har deres viden fra venner/veninder, da 56% af kvinderne svarer dette mod 43% af mændene. Kvinder har også i signifikant højere grad end mænd og andre kønsidentiteter, deres viden fra læge/sundhedsplejerske/psykolog, 42% af kvinderne angiver læge/sundhedsplejerske/psykolog, som deres primære kilde til viden om emnerne, hvorimod 21% af mændene angiver dette og kun 5% af personer med anden kønsidentitet, har angivet læge/sundhedsplejerske/psykolog. Kvinder svarer samtidig i signifikant lavere grad, at de har deres primære viden fra seksualundervisningen, da 52% svarer dette, mens denne andel er 60% blandt mænd. Kun ca. hver tredje med en anden kønsidentitet (32%) har angivet, at

de primært har fået viden fra seksualundervisning. Dette kan indikere, at alle køn ikke oplever at få lige meget ud af den seksualundervisning, som de modtager i skolen, så mænd i højere grad føler sig godt informeret efter at have modtaget seksualundervisning, mens kvinder og andre kønsidentiteter i højere grad har behov for at op-søge yderligere viden andre steder.

I forlængelse heraf er det interessant, at flere af de unge i de kvalitative interviews fortæller, at deres seksualundervisning har været kønsopdelt ud fra en binær kønsforståelse, således at drenge og piger er blevet undervist i forskellige emner, særligt når det drejer sig om emner, der relaterer sig til kroppens udvikling og anatomi. De fle-

ste unge fra interviewene er negativt indstillede overfor kønsopdelingen, blandt andet fordi flere har oplevet at mangle viden om det andet køn. Alfred og Ronja beskriver, hvordan de oplevede kønsopdelt seksualundervisning i nedenstående citater:

” *Jeg kunne måske godt have tænkt, at man fik lidt [viden] omkring pigerne, og de måske fik noget om drengene. Jeg kan da godt selv se, at når jeg er blevet ældre, at der er nogle ting, hvor jeg bare ikke vidste, at det var på den måde.*

- Alfred, 21 år

” *Den første seksualundervisning jeg havde, der var det opdelt i drenge og piger, hvor for mig, så ville jeg egentlig også gerne vide den mandlige del af det, og jeg tænker da også, at mændene ville have godt af, at det blev blandet lidt rundt, fremfor at det blev opdelt på den måde.*

- Ronja, 19 år

Alfred og Ronja beskriver, at de udelukkende er blevet undervist i krop og pubertet i forhold til deres eget biologiske køn, til trods for, at de i høj grad ønskede tilsvarende viden om det modsatte køn. Ifølge Alfred og Ronja har det således ikke været hensigtsmæssigt, at alle elever ikke får den samme undervisning, da det medfører, at eleverne ikke modtager basal viden om det modsatte køn til trods for et ønske herom hos de unge. Dertil kommer, at flere af de unge giver udtryk for, at der er andre negative aspekter ved at lave opdeling i klassen på baggrund af elevernes køn. Sonja beskriver i citatet nedenfor, hvordan intentionen med den kønsopdelte undervisning, hun oplevede at modtage, sandsynligvis var velmenende, men at hun ville foretrække en anden præmis for opdeling af klassen i mindre grupper:

” *Jeg synes også med den der kønsopdeling, den har helt sikkert været lavet med gode intentioner (...) men det udelukker bare også folk, som ikke er i det binære kønsspektrum, så det, synes jeg, er, ja, det er sgu ærgerligt. Det kunne være, at man kunne opdele folk på en anden måde, og så stadigvæk skabe det der trygge rum, hvor man føler, at man kan stille spørgsmål, som måske er lidt mere personlige, som man ikke har lyst til at stille i et kæmpe arrangement, uden at det skal være piger og drenge eller kvinder og mænd.*

- Sonja, 21 år

Sonjas holdning til kønsopdelt undervisning er, at hun er positiv overfor opdelingen i mindre grupper i undervisningen, men at det i hendes optik ikke bør være baseret på køn. Dette blandt andet fordi den traditionelle opdeling antager, at alle elever i klassen føler sig inkluderet indenfor de binære køns-kategorier, hvilket Sonja giver udtryk for kan virke ekskluderende. Derfor giver Sonja udtryk for, at en eventuel opdeling af klassens elever i hendes øjne bør ske på andre præmisser end kønnet hos eleven.

Opsummerende finder kapitel 3, at unge primært får deres viden om emnerne krop, pubertet, prævention, seks sygdomme, graviditet og sex fra deres venner/veninder (49%), internettet (50%) og seksualundervisning (56%). De kvalitative analyser viser, at de unge er bevidste om, at der kan være forskellige fejlkilder forbundet med at få viden fra venner/veninder og internettet, bl.a. relateret til de unges begrænsede erfaring og vidensniveau, samt at det kan være svært for de unge at navigere i, hvad der er valid information på internettet. Yderligere viser kapitel 3, at kvinder i signifikant højere grad end mænd og andre kønsidentiteter, får deres viden gennem deres venner/veninder, hvorimod mænd i signifikant højere grad primært får deres viden fra seksualundervisning. Dette kan tyde på, at mænd i højere grad føler sig godt informeret efter at have modtaget seksualundervisning, hvorimod kvinder og andre kønsidentiteter i højere grad, har behov for at søge yderligere viden andre steder fra. Derudover finder kapitlet, at de unge ønsker et brud med kønsopdelt undervisning, og at en eventuel inddeling burde ske på baggrund af andre præmisser.

KAPITEL 4 UNGES ØNSKER TIL MERE VIDEN OG UNDERVISNING

Mange unge ønsker sig mere og bedre viden om emner som krop, køn, sex, prævention, seksygdomme m.m., og de ønsker sig mere seksualundervisning både i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Sidste år bar de unges opråb frugt, og efter stærke initiativer såsom skolestrejke og live-streamet seksualundervisning, blev de hørt¹⁶. I oktober 2022 vedtog regeringen obligatorisk seksualundervisning på alle gymnasier¹⁷. Dette forudsætter imidlertid at der skal tages stilling til, hvordan seksualundervisning skal foregå på gymnasierne – hvilket derfor også giver anledning til at revurdere, hvordan undervisningen foregår i grundskolen. Derfor kigger kapitel 4 nærmere på de unges ønsker til seksualundervisningen, herunder bl.a. ift. et mere mangfoldigt blik og større fokus på emner som nydelse, lyst, grænser og kommunikation.

Mere og bedre seksualundervisning

Langt de fleste unge har haft seksualundervisning i løbet af grundskolen. Dette fremgår af spørgeskemaundersøgelsen, hvor 91% af de unge svarer ja til spørgsmålet om, hvorvidt de har haft seksualundervisning i grundskolen. Alligevel ville størstedelen af de unge gerne have haft mere seksualundervisning. Dette fremgår af figur 12 nedenfor, hvor 65 % af de adspurgte svarer, at de gerne ville have haft mere seksualundervisning i grundskolen.

Seksualundervisning i grundskolen (0.-9. klasse) er et timeløst emne, som skal integreres i andre relevante skemalagte fag gennem skoletiden, hvor undersøgelser viser, at de fleste folkeskoler kun delvist indfrier de bindende kompetencemål ift. kompetenceområdet køn, krop og seksualitet, samt at undervisningen er utilstrækkelig indenfor emner som sex, seksualitet og seksuel sundhed m.m.¹⁸. Dette kan være en af grundene til, at en stor andel af de unge ville ønske, at de havde haft mere seksualundervisning. En anden grund kan være relateret til, at unge ikke oplever deres seksualundervisning som værende af særlig høj kvalitet, da flere unge fra de kvalitative interviews nævner dette. I interviewene giver flere af de unge bl.a. udtryk for, at de ikke var tilfredse med undervisningen, fordi deres lærere ikke virkede komfortable med at undervise i seksualundervisning. Dette beskriver Jonas og Alma i nedenstående citater:

Man kunne godt mærke, at lærerne heller ikke gad det. Det er jo lidt det der med, at der ikke rigtig kom noget ordentligt ud af det, og det kunne lærerne godt mærke, og det kunne vi også godt mærke som elever, det var lidt useriøst.

- Jonas, 22 år

Vores lærer virkede som om, at han syntes, det var akavet at skulle snakke om [sex og seksygdomme]. Så der blev bare sådan en underlig stemning.

- Alma, 21 år

Figur 12: Unge ønsker mere seksualundervisning. De unges besvarelser til spørgsmålet: Ville du gerne have haft mere seksualundervisning i grundskolen (0.-9. klasse), end det, du har modtaget?

Ville du gerne have haft mere seksualundervisning i grundskolen (0. - 9. klasse) end det, du har modtaget?

Figurnote: Angivet i procent. 918 respondenter. De resterende 90 respondenter har ikke modtaget spørgsmålet, da de har svaret, at de ikke har modtaget seksualundervisning.

16 Dahlgaard (2022): 'Sådan fik gymnasieelever og Sex & Samfund ministerens øre' Artikel bragt i Altinget.

17 Børne og undervisningsministeriet (2022): 'Seksualundervisning bliver obligatorisk på de gymnasiale uddannelser'

18 Als Research: 'Evaluerings af Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF)'

Jonas forklarer, at den undervisning, han modtog, i grundskolen følte useriøs, og at han oplevede, at hans lærere ikke havde lyst til at undervise ham og hans klasse. Alma beskriver, at den seksualundervisning, hun har modtaget, har båret præg af lærernes ukomfortabelhed med at undervise i faget. Begge disse oplevelser går igen hos flere af de unge i de kvalitative interviews. Det peger på, at det har præget de unges seksualundervisning, at de har haft en oplevelse af, at deres lærere ikke har været klædt på til at undervise i emnerne sex, prævention og seksygdomme. Dertil kommer, at flere af de unge i interviewene beskriver, at de ville foretrække, at undervisningen bliver varetaget af undervisere udefra, som de ikke kender i forvejen. Dette fortæller Martin og Lea blandt andet om i nedenstående citat:

” *Jeg synes også det kunne være ret fedt, hvis der kom undervisere udefra, så det ikke var en lærer, du gik med hver dag, som du skulle stille spørgsmål, og de kunne være lidt mere objektive. Jeg tror, at det ville give en afstand, så man ikke har det her personlige forhold til personen.*

- Martin, 22 år

” *Jeg føler, at netop det der med, at det var nogle udefra, som man ikke nødvendigvis havde en relation til, der følte jeg, at det var meget nemmere at snakke med dem.*

- Lea, 18 år

Martin beskriver, at han ser en fordel i at modtage seksualundervisning fra undervisere, som eleverne ikke bliver undervist af til daglig, da han mener, at det dermed bliver nemmere fx at stille spørgsmål til en, man ikke har et personligt forhold til. Det samme betoner Lea, som har oplevet at blive undervist af undervisere udefra, og hun fortæller, at det af denne grund var nemmere at tale med underviserne. Derfor tyder det på, at de unge selv mener, at det ville gavne deres seksualundervisning, hvis den blev varetaget af udefrakommende, der har kompetencer til og erfaring med at lave seksualundervisning.

De unge fra de kvalitative interviews giver generelt udtryk for, at de finder det vigtigt for at sikre den bedste seksualundervisning, at undervisningen har et mere inkluderende og mangfoldigt blik ift. fx kønsidentitet og seksualitet. Mange af de unge fra interviewene beskriver, at den seksualundervisning, de selv modtog, i høj grad var fokuseret på heteroseksuel sex mellem ciskønnede mænd og kvinder, og de mener, at god seksualundervisning bør være mere alsidig og inkludere flere seksualiteter. Karen og Lea fortæller i nedenstående citater, hvordan de har savnet viden, bl.a. fra undervisningen, om andet end heterosex, da de skulle gøre deres egne seksuelle erfaringer:

” *Jeg følte mig meget på bar bund, da jeg begyndte at være sammen med piger. Jeg vidste godt, hvordan jeg skulle have sex med en dreng, men så var det lige pludselig en pige, fordi det ville jeg gerne, men det var heller aldrig noget, der var blevet snakket om eller gjort normalt i min seksualundervisning.*

- Karen, 18 år

” *(...) Nu er jeg selv ung queer person, og for mig var der ikke særlig meget omkring sådan noget som lesbisk sex. Så jeg havde det her meget ubehagelige billede af, hvad sex var, som jeg slet ikke følte, at jeg passede ind i.*

- Lea, 18 år

Både Lea og Karen giver udtryk for, at der primært har været fokus på heteroseksuel sex, i deres seksualundervisning, og at de oplever at have manglet viden om særligt lesbisk sex, som var relevant for deres seksuelle orientering. Lea fortæller blandt andet, at hun, som queer person, ikke følte, at hun passede ind i det billede, der blev skabt af sex i undervisningen. Foruden seksualitet, har nogle af de unge oplevet at mangle information om forskellige former for kønsidentiteter. Peter og Nord fortæller i nedenstående citater om deres oplevelser af at være transkønnet:

”

(...) Jeg er selv trans, men det vidste jeg ikke en gang var en ting, da jeg var ung, og det har bare virkelig fucket hele min ungdom op, fordi jeg ikke vidste det. Jeg har altid følt, at der var et eller andet galt med mig, og det har været svært at sætte ord på, hvad det var. Det var først, da jeg blev voksen, at jeg vidste, at det var en ting, og det relaterer jo også supermeget til køn. Jeg ville ønske, at der havde været nogen, da jeg var yngre, der havde fortalt mig, at der findes denne her type mennesker.

- Peter, 25 år

”

Jeg er selv transkønnet, og hvis jeg havde haft noget undervisning omkring det, så kunne det være, at der havde været nogle ting, der havde været meget nemmere for mig.

- Nord, 20 år

Peter og Nord forklarer begge, at de har manglet viden om fx transkønnethed, da de var yngre, og at de som transpersoner ikke har kunnet spejle sig i den seksualundervisning de har fået i grundskolen. De giver begge udtryk for, at seksualundervisning med blik for og oplysning omkring andre kønsidentiteter, kunne have gjort en forskel for deres trivsel i den tidlige ungdom. Dette kan relateres til, at vi ved fra andre undersøgelser, at LGBTI+-personer sammenlignet med heteroseksuelle og ciskønnede, generelt har en lavere trivsel, og i højere grad dør med psykiske problemer såsom angst og depression¹⁹. Da vi derudover ved, at seksualundervisning generelt har en positiv effekt på den enkeltes trivsel²⁰, er det nærliggende i forlængelse heraf at overveje, om netop seksualundervisning med blik for diversitet kunne være en faktor i forebyggelsen af mistrivsel hos LGBTI+-personer.

Fokus på lyst og grænser

De unge i de kvalitative interviews udtrykker desuden et ønske om, at seksualundervisningen i højere grad kan have et fokus på lyst og grænser og spændingsfeltet herimellem. De unge beskriver på den ene side, at de i undervisningssammenhænge har savnet en samtale om, hvordan man mærker sine egne grænser og mere fokus på samtykke generelt. På den anden side fortæller flere, at seksualundervisning kan opleves som en løftet pegefing, der fokuserer meget på at undgå uønsket graviditet og at blive smittet med en sexsygdom, og fokuserer mindre på positive aspekter såsom, hvordan man har en god oplevelse med sex og finder ud af, hvad man har lyst til. Blandt andet siger Bertram følgende om seksualundervisning omkring kommunikation:

”

Jeg tror, at på gymnasiet kunne det have været ret fedt at have seksualundervisning også bare for nydelsens skyld. Hvordan man ligesom kommunikerer og det verbale omkring, hvad man gerne vil have, hvordan man ikke overskrider grænser og bare har sex for sjov og hyggenes skyld, og at det ikke bare hele tiden handler om det biologiske.

- Bertram, 23 år

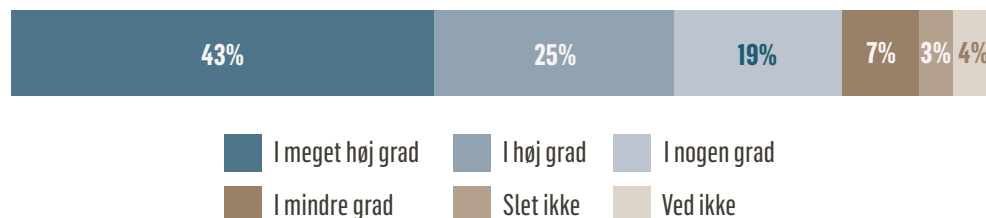
Bertram beskriver, hvordan det særligt i gymnasiet ville være relevant med undervisning i, hvordan man sætter grænser, men også hvordan man finder ud af, hvad man har lyst til. Især sidstnævnte blev i interviewene efterspurgt ift. seksualundervisning på ungdomsuddannelserne. Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at der er stor efterspørgsel blandt de unge efter obligatorisk seksualundervisning på alle ungdomsuddannelser. De unge er blevet bedt om at tage stilling til, i hvor høj grad de er enige i, at der burde være obligatorisk seksualundervisning på ungdomsuddannelserne. Dette fremgår af figur 13 på næste side.

19 Frisch et al. (2019): 'Sex i Danmark – Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018'

20 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2015): 'Comprehensive sexual education. A global review.'

Figur 13: Unge ønsker seksualundervisning på ungdomsuddannelserne. De unges besvarelser til spørgsmålet: I hvor høj grad er du enig i, at der burde være obligatorisk seksualundervisning på ungdomsuddannelserne og ikke kun i grundskolen (0. – 9. klasse)?

I hvor høj grad er du enig i, at der burde være obligatorisk seksualundervisning på ungdomsuddannelserne og ikke kun i grundskolen (0. - 9. klasse)?

Figurnote: Angivet i procent. 1.008 respondenter. Angivet i procent.

I figur 13 fremgår det, at 43% af de unge i meget høj grad, er enige i, at seksualundervisning bør være obligatorisk på ungdomsuddannelser. Dertil har hver fjerde (25%) vurderet, at de i høj grad er enige. I alt giver dette altså 68% af de unge, der enten i meget høj eller høj grad er enige i, at seksualundervisning bør være obligatorisk på ungdomsuddannelserne. 19% af de unge har svaret i nogen grad, mens 7% har svaret i mindre grad og 3% har svaret slet ikke. Dette viser, at størstedelen af de unge mener, at der bør være seksualundervisning på ungdomsuddannelserne. De unge i de kvalitative interviews giver desuden udtryk for, at der med fordel kunne være andre fokusområder i seksualundervisningen i gymnasiet, hvor emner som nydelse, lyst, kommunikation og samtykke er særligt efterspurgt, da disse emnerne er mere relevante på ungdomsuddannelserne sammenlignet med i grundskolen.

Grænser er også noget, som de unge fra interviewene giver udtryk for har været svært at navigere i, særligt i opstarten af deres sexliv, og det er derfor også et af de emner, de unge gerne vil have til at fylde mere på dagsordenen i seksualundervisningen – særligt på ungdomsuddannelserne. Maya giver blandt andet udtryk for, at hun har savnet et fokus på kommunikation i seksualundervisningen, og at dette kunne hjælpe til, at eleverne føler sig bedre rustet til at aflæse egne og andres grænser:

Maya: *Jeg tror heller ikke, at jeg følte mig klædt på til at aflæse mine egne grænser. Når jeg tænker tilbage på mit tidlige sexliv, der i de sene teenageår... Wow, jeg har ladet mine grænser overskride virkelig mange gange (...)*

Interviewer: *Føler du, at der kunne være blevet gjort noget for, at du havde undgået det?*

Maya: *Jeg føler da helt sikkert, at der skal være en anden fortælling om overgreb og grænser, og at det ikke behøver at være, at enten er man blevet voldtaget eller også er man ikke. Men at der godt kan være en mellemting, hvor man føler, at noget har været ubehageligt. Og så, at man lærer folk at sige nej, eller "det her det har jeg ikke lyst til". Jeg synes ikke, der har været et rum for at lære at kommunikere med hinanden.*

Maya beskriver, at hun har manglet et rum, hvor samtalen om, hvornår noget er grænseoverskridende, og hvordan man siger fra over for hinanden, bliver italesat. Særligt kommunikation i seksuelle situationer træder frem, som en af de mangler Maya har savnet. Generelt peger de unge fra interviewene på, at seksualundervisning er vigtigt, og at de gerne så, at det spillede en større rolle på skoleskemaet – både i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. I nedenstående citat giver Viktor udtryk for, at seksualundervisning ligesom mange andre fag i

grundskolen, burde have til formål at give eleverne nogle kompetencer, som er centrale og vigtige gennem livet, hvilket de ikke selv skal være ansvarlige for at opsøge:

” *Jeg tænker også, ligesom der blev nævnt, at det er lige så vigtigt som at have dansk, det er jo bare et andet sprog, et seksuelt sprog, og man skal også lære at tolke andres sprog, og hvordan vil du lære det, uden at blive undervist i det? Vi er alle sammen forskellige, så man er nødt til at kunne sætte sig ind i en anden person og aflæse signaler, det er supervigtigt.*

- Viktor, 18 år

Seksualundervisning burde i Viktors optik være et fag, der danner et solidt grundlag af viden hos eleverne på lige fod med alle andre fag i grundskolen. Viktor giver samtidig udtryk for, at undervisning ifølge ham er en særlig vigtig kilde til information og læring omkring disse emner. Undersøgelser viser, at omfattende seksualundervisning har mange fordele, når det kommer til unges seksuelle og generelle trivsel. Dette understreges blandt andet i FN-organisationen for uddannelse, videnskab og kultur UNESCO's rapport fra 2015²¹. Her fremgår det, at omfattende seksualundervisning fra en tidlig alder styrker barnets trivsel, og har positive effekter på flere aspekter op gennem ungdoms- og voksenlivet, fx ved, at den enkeltes seksuelle debutalder bliver højere, og at der ses et større fokus hos den enkelte på at have sikker sex.

Kapitel 4 finder, at 65% af de unge overordnet set gerne ville have haft mere seksualundervisning, end det de har modtaget. Kapitlet fremhæver de unges holdninger og perspektiver til, hvordan man opnår en bedre seksualundervisning. Flere af de unge mener blandt andet, at undervisere udefra eller kompetenceudvikling til de faste lærere ville gavne udbyttet af seksualundervisningen. Samtidigt ønsker de unge i høj grad en mere mangfoldig seksualundervisning, hvor alle unge uafhængigt af kønsidentitet og seksualitet føler sig inkluderet og informeret omkring, hvad der er relevant for dem. Kapitlet viser

desuden, at 68% af de unge i meget høj grad eller høj grad er enige i, at seksualundervisning bør implementeres på ungdomsuddannelserne. Hertil udtrykker de unge i de kvalitative interviews, at emner som kommunikation, lyst og samtykke skal fylde mere på ungdomsuddannelserne, da disse emner er mere aktuelle for de unge i denne aldersgruppe, i og med at flere har deres seksuelle debut efter grundskolen.

21 United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2015): 'Comprehensive sexual education. A global review.'

Konklusion

Denne rapport har haft til formål at undersøge de unges viden om sex, prævention og seksygdomme, unges erfaringer med at tilegne sig viden samt deres oplevelser med og holdninger til seksualundervisning. Rapportens kvalitative fund er et udtryk for nogle af de danske unges oplevede viden om sex, prævention og seksygdomme, samt deres oplevelser med og ønsker til seksualundervisning.

I rapportens kapitel 1 finder de kvantitative analyser, at der grundlæggende er en mindre andel af unge, der vurderer at have høj viden om emnerne seksygdomme, kroppens fysik/anatomi og prævention – og at der er sammenhæng mellem unges selvvaluerede viden og faktiske viden ift. prævention. Overordnet vurderer flest unge, at de ved mindst om seksygdomme. Hertil viser de kvalitative interviews, at de unge særligt mangler viden, når det drejer sig om, hvilke konsekvenser og symptomer det kan medføre, hvis de faktisk bliver smittet med en seksygdom. Derudover finder indeværende rapport, at de unge er oplyste om, at særligt kondom beskytter mod seksygdomme, hvorimod en mindre andel ved, at slikkelap og femidom beskytter mod seksygdomme. Analyserne viser samtidig, at de unge ved, at hormonelle præventionsmidler ikke beskytter mod seksygdomme. Dertil viser analyserne, at de unge mangler viden i forhold til alle de måder, hvorigennem seksygdomme kan smitte. Sammenlagt svarer 45% af de unge enten forkert eller, at de ikke ved, at klamydia godt kan overføres gennem oralsex.

Kapitel 2 understreger yderligere, at der florerer myter og misforståelser blandt de unge, idet spørgeskemaundersøgelsen viser, at en større andel af unge er fejlinformeret om spredning af seksygdomme, eksistensen af mødommen, anvendelse af nødprævention og onani. 49% af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret om, at seksygdomme ikke kan overføres gennem overflader. Kapitlet finder også, at 41% af de unge er fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring, at kønskranen hos kvinder sprænger første gang, man har penetrerende sex. Yderligere viser kapitel 2, at 51% af de unge er enten fejlagtigt eller mangelfuldt informeret omkring myten, om at nødprævention kun må benyttes tre gange i livet, hvilket viser, at der hersker uklarhed blandt de unge, i forhold til brugen af nødprævention. Derudover finder

analyserne, at der blandt de unge er usikkerhed om, hvorvidt hyppig onani kan være skadeligt. De kvalitative analyser indikerer desuden, at de unge har manglet viden om onani, da de var yngre, og at der var en forestilling, hos nogle unge om, at kvinder ikke onanerer.

Ud fra rapportens 3. kapitel kan det konkluderes, at unge primært får deres viden om krop, pubertet, prævention, seksygdomme, graviditet og sex fra deres venner/veninder (49%), internettet (50%) og seksualundervisning (56%). Samtidig finder de kvalitative analyser, at de unge er bevidste om, at der kan være forskellige fejlkilder forbundet med viden fra venner/veninder og internettet. Dette bl.a. relateret til de unges begrænsede erfaring og vidensniveau, samt at vurdere, hvad der er valid information på internettet. Derudover fremgår det, at kvinder i signifikant højere grad end mænd og andre kønsidentiteter, får deres viden fra venner/veninder, hvorimod mænd i signifikant højere grad primært får deres viden fra seksualundervisning. Dette kan tyde på, at mænd i højere grad føler sig godt informeret efter at have modtaget seksualundervisning, hvorimod kvinder og andre kønsidentiteter i højere grad søger viden andre steder. Kapitlet indikerer desuden, at de unge ikke ønsker kønsopdelt seksualundervisning, og at en eventuel inddeling burde ske på baggrund af andre præmisser.

Slutteligt viser kapitel 4, at 65% af de unge gerne ville have haft mere seksualundervisning. Dette kan være relateret til, at de kvalitative interviews indikerer, at de unge ikke har været tilfredse med den seksualundervisning, som de har modtaget. Analyserne indikerer desuden, at de unge mener, at det ville gavne udbyttet af undervisningen, hvis det var undervisere udefra, der varetog undervisningen eller hvis de faste lærere fik kompetenceudvikling. Særligt ønsker de unge en mere mangfoldig seksualundervisning, hvor alle elever uafhængigt af kønsidentitet og seksualitet føler sig inkluderet. Derudover viser de kvantitative analyser, at 68% af de unge i meget høj grad eller høj grad er enige i, at seksualundervisning bør implementeres på alle ungdomsuddannelser. Samtidig giver de unge fra de kvalitative interviews særligt udtryk for, at emner som kommunikation, lyst og samtykke bør fylde mere på ungdomsuddannelserne, da disse emner har en anden relevans og er mere alderssvarende for de unge.

Litteratur

- Als Research (2019):** 'Evaluering af Sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab (SSF)'
- Becker, Howard. (1990):** 'Sampling'
- Behrendt, Maria. (2017):** 'Jomfruhinden: Nu skal myterne aflives'. Artikel bragt af DR d. 03. oktober 2017. Besøgt d. 19. december 2022. URL: <https://www.dr.dk/nyheder/viden/naturvidenskab/jomfruhinden-nu-skal-myterne-aflives>
- Brinkmann, Svend. (2010):** 'Etik i en kvalitativ verden'.
- Børne og undervisningsministeriet (2022):** 'Seksualundervisning bliver obligatorisk på de gymnasiale uddannelser' Nyhed bragt d. 04 oktober 2022. Besøgt d. 09. januar. URL: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2022/okt/221004-seksualundervisning-bliver-obligatorisk-paa-de-gymnasiale-uddannelser>
- Databeskyttelsesforordningen. (2017):** 'Generel informationspjece om databeskyttelsesforordningen'
- Dahlgaard, Mette (2022):** 'Sådan fik gymnasieelever og Sex & Samfund ministerens øre' Artikel bragt i Altinget d. 02. marts 2022. Besøgt d. 09. januar 2023. URL: <https://www.athinget.dk/civilsamfundetsvidenscenter/artikel/saadan-fik-gymnasieelever-og-sex-samfund-ministerens-oere>
- Demant, Jakob. (2006):** 'Fokusgruppen. Spørgsmål til fænomener i nuet'
- Frisch et al. (2019):** 'Sex i Danmark – Nøgletal fra Projekt SEXUS 2017-2018'. Statens Serum Institut og Aalborg Universitet.
- Järvinen, Margaretha & Nanna Mik-Meyer. (2005):** 'Kvalitative metoder i et interaktionistisk perspektiv'.
- Järvinen, Margaretha & Nanna Mik-Meyer. (2017):** 'Kvalitativ Analyse. Syv traditioner'
- Packer, Martin. (2011):** 'The science of Qualitative interviews'
- Sandoz A/S (2019):** 'Indlægsseddel. Information til brugeren – Levodonna'. URL: <https://xnet.dkma.dk/indlaegs-seddel/PdfFileServlet?formulationid=13419&lang=da>
- Sex & Samfund (2022):** 'Klamydiatilfælde 2021. Oversigt over klamydiatilfælde blandt 15-29-årige' (<https://sexogsamfund.dk/files/media/document/Klamydiatilf%C3%A6lde%20kommunalt%202021.pdf>)
- Sex & Samfund (2020):** 'Unge viden om og holdninger til prævention' (https://sexogsamfund.dk/files/media/document/sex_samfund_praeventions_rapport_til_web_05.10.20_final_0_0.pdf)
- Thagaard, Tove (2017):** 'Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode'. København: Akademisk Forlag
- Trolle, Jakob Slynghborg. (2022):** 'Brugen af fortrydelsespiller er eksploderet.' Artikel bragt af DR d. 29. november 2022. Besøgt d. 03. januar. URL: <https://www.dr.dk/nyheder/indland/brugen-af-fortrydelsespiller-er-eksploderet-det-er-ikke-uansvarligt-det-er-naermere>
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (2015):** 'Comprehensive sexual education. A global review. 2015'. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235707>

SEX
SAMFUND